

Parkanon ja Kihniön

Kotiseutulehti

Joulu 2019

Parkanon ja Kihniön Kotiseutulehti

Joulu 2019 • Numero 48

Julkaisija: Parkano-Seura ry ja
Kihniö-Seura ry

Painos 1000 kpl

Taitto ja paino: Digimimmi

Lehtitoimikunta:

Maarit Lehto

Marita Koskinen

Sirpa Kortesuoma

Leena Pihlajamaa

Piirroksat: Niina Kivioja
(ellei toisin mainita)

Kannen kuva: Maarit Lehto

Kannen kuvassa parkanolainen
Mariia Alamettälä vauvansa kanssa.

Palautetta ja juttuvinkkejä:
maarit.lehto@ylasatakunta.fi

Parkanon ja Kihniön
Kotiseutulehti
Joulu 2019

Sisältö

Parkano-Seuran tervehdys	1
Parkanon kaupungin tervehdys	2
Kihniön kunnan tervehdys	3
Parkanon seurakunnan tervehdys	4
Kihniön Helluntaiseurakunnan tervehdys	5
Ystäväni Pentin Heikki	6
Ulla Wira 1939-2019	8
Mauri Pihlajamaa muistelee	10
Viinikanjoen alaosaasta tulee nähtävyys	13
Kihniön joulu	18
Hillopieksu muistelee	21
Makuja kautta maailman osa II	22
Kotikoulu - elämänmittainen työpaikka	27
Koulunkäyntiä ennen ja nyt	30
Minä ja Tarja Halonen!	32
Lemmikkien aikaan	33
Varsinainen lomamatka	34
Ajatuksiani itsenäisyydestä	37
Eräänlainen opintomatka	38
Vanhastaenglanninlammaskoirasta tuli elinikäinen harrastus	41
Vanhan elämä	43
Kesätunnelmissa	44

Epäonnistumisen siunaus?

On jälleen kulunut yksi vuosi ja ajattelen, että miksi ajan kuluminen tuntuu näin eläkeläisenä entistä nopeampana.

Myös monet työssä käyvät ja koululaisetkin valittavat ajan nopeaa kulumista. Kirjoituksen otsikko tuli mieleeni, kun seurakunnassa Etsijät ryhmässä käsitelimme kymmentä käskyä ja aina käskyn jälkeen on selitys sanoilla ”mitä se merkitsee”.

Käskyissähän kehoitetaan meitä vaeltamaan Jumalan ohjeen mukaan tässä elämässä. Huomaamme hyvin nopeasti, miten kovia käskyjen vaatimukset ovat.

Onko tässä se epäonnistumisen siunaus, että ymmärrämme, ettei meidän tarvitsekaan yksin selviytyä. Meille kaikille tulee elämässämme erilaisia epäonnistumisia.

Lapsena voi tulla monia ongelmia kaveripiirissä, koulumenestyksessä, harrastuksissa. Näissä ongelmassa voi apuna olla vanhemmat, kaverit, opettaja.

Mutta ehkä tärkein oppi on, että kerran epäonnistuessani, olen seuraavalla kerralla vahvempi. Terve tuki on silloin tosi tärkeää.

Nuoren aikuisen on päätettävä monia kauaskantoisia päätöksiä elämässään. Tehdään suunnitelmia tulevaisuuteen. Ammatinvalinta, työpaikka, perheen perustaminen. Vaikka tehdään hyviä suunnitelmia, ei kaikki aina mene suunnitellusti.

Ei aukea haluamani koulutuspaikka, en saa haluamaani työpaikkaa, ei löydy sopivaa puolisoa. Mitä sitten? Voin hetken päästä ymmärtää, ettei suunnittelemani asiat olleetkaan minulle oikeita, vaan aukeaa sellainen ovi, jota en edes ajatellut.

Eläkeläisenä meillä on varaa tehdä monia asioita harrastuksena. Kuitenkin ehkä tärkeimpänä asiana on olla toinen toisellemme ystävä ja kuuntelija.

Enää ei ole niin kiire, etteikö ehtisi jäädä juttelemaan kaverin kanssa. Elämässä voi tulla tilanteita, että huomaamme epäonnistumisen siunauksen, eli meidän omat suunnitelmamme eivät aina toteudu. Kun joudumme pysähtymään, näemme paremmin ympärillemme.

Voi tulla myös tilanne elämässämme missä vaiheessa tahansa, jokaiselle meistä, että epäonnistumisen siunaus tuntuu todella musertavalta. On sitten lapsi, nuori, aikuinen tai eläkeläinen, elämä

tuntuu kaatuvan päälle. On kuin kaikki portit olisivat lukossa. Kun tällainen tilanne tulee kohdalle, minua ainakin lohduttaa psalmi 23 ja sen jae 4: ”Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitään pahaa, sillä Sinä olet minun kanssani.”

Näillä sanoilla haluan toivottaa lukijoille rauhallista ja kiireetöntä Joulua ja lähimmäisen huomiointamasta sekä siunattua vuotta 2020.

Parkano-Seura ry

Kauko Karhuluoma
puheenjohtaja

Parkanon kaupungin tervehdys

Uusi aika ja uudet kujeet vanhoja unohtamatta

Parkanon kaupungin vahvana tavoitteena on olla elinvoimainen maaseutukaupunki, jossa elinkeino-elämä, asukasviihtyvyys ja kokonaisvaltainen hyvinvointi on pontissa nykyajan vaatimusten raameissa. Meille parkanolaisille, ja myös lähipaikkakuntalaisille, on tärkeää laadukkaat peruspalvelut ja niiden säilyminen, tiivis kyläyhteisöllisyys, luonnonläheisyys, monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja paikalliset valttikorttimme, kuten esimerkiksi meitä työllistävät isot ja pienet yritykset, uusi koulu- ja kulttuurikampus Kaarna sekä hyvät liikenneyhteydet, erityisesti paikallinen rautatieasema.

Tulevaisuus tuo haasteita monella eri osa-alueella. Mitään ei ole kiveen kirjoitettu, ja esimerkiksi asukasmäärän laskua on mahdollista hillitä, tai jopa suuntaa muuttaa. Tämä vaatii rohkeita päätöksiä ja erityisesti asukkaiden, päättäjien, yritysten ja eri yhteisöjen aitoa halua kehittää omaa paikkakuntaa. Kaikki lähtee kiintymyksestä ja rakkaudesta omaa kotiseutua kohtaan.

Pienikin kaupunki tai kunta voi olla elinvoimainen ja elinvoimaisuuden perustana on aina hyvinvoiva kuntalainen.

Parkanon kaupunki, eri osastoineen, tähtää toiminnassaan vahvasti siihen, että jokainen parkanolainen on hyvinvoiva kuntalainen. Kaupungin vapaa-aikatoimessa (liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripuoli) ollaan mukana perustyon lisäksi useassa projektissa ja hankkeessa, joilla edistetään hyvinvointia eri väestöryhmät huomioiden.

Lähiliikuntareitti-hanketta toteutetaan vapaa-ajan- ja teknisen toimen yhteistyönä. Hankkeeseen kuuluu uusien vapaa-aika- ja liikuntapaikkojen rakentaminen ja vanhojen kunnostaminen. Lisäksi luodaan keskustan alueelle lähiliikuntareittiverkosto. Uusia kohteita ovat mm. Leijonapuiston ratagolf- ja petankkialueet sekä kesäkahvila, ulkokuntosali, uudet reittiä yhdistävät liikuntapolut ja senioriväestön kunnostettu liikuntareitti Pappilansalmen ympäri toimintakykyä edistävine laitteineen.

Aikuisväestön liikuntakyselyn perusteella parkanolaiset liikkuvat erityisen mielellään luonnossa. Vapaa-aikatoimi kunnostaa ja suunnittelee Kaitojenvetten ympärille maastoliikuntakokonaisuutta, josta on yhteys keskustaan.

Työnimellä Kaitojenvetten kierros kulkeva projekti sisältää Käpykintukan pitkospuiden uusimisen (valmis keväällä 2020) ja maastoliikuntareitin

Kaitojenvetten ympäri rautatieasemayhteydellä. Monellako muulla paikkakunnalla Suomessa on mahdollisuus hypätä suoraan junasta maastoliikuntareitille, joka johtaa nähtävyyksien luo ja Parkanon keskustaan palvelujen ääreen?

Kaitojenvetten alueen merkitys erityisesti matkailuun korostuu tulevaisuudessa. Alue on yksi Lauhanvuori- Hämeenkanas Geopark-kohteista, se on kulttuurihistoriallinen vanha kulkureitti Hämeestä Pohjanmaalle (Kyrönkankaan talvitie) ja sillä seilaa ainutlaatuinen sisävesiristeilijä Vesipääsky. Lisäksi alueen eteläpäässä on Käenkoskikeskus monipuolisine vapaa-ajan mahdollisuuksineen. Kaitojenvetten alueen kehittäminen on laaja prosessi.

Joulun lähestyessä yhteistyön merkityksen voi liittää vahvasti jouluun. Perheet, suvut, naapurusto tai kyläyhteisö saavat aikaan oman näköisensä joulun. Yhteistyö näkyy esimerkiksi koko kylän kattavana jouluvalaistuksena tai aattoaamun joulukirkkona, jonka tunnelman luo sinne saapuvat ihmiset.

Omina joulumuistoina päällimmäisenä mieleeni ovat jääneet hektiset aattoaamut sekä rennot ja lämmenhenkiset aattoillat. Lapsuudessa esiintymisjännitystä sisältävät soittoesitykset joulupukille ja myöhemmin kinkunsulatteluturnaukset palloilulajeissa ovat hyvin muistissa. Yhdessäolo ja arjen työstä irtautuneisuus luovat onnistuneita jouluja.

Hyvää joulua ja onnellista sekä liikunnallista uutta vuotta 2020 kaikille kotiseutulehden lukijoille.

Antti Luusalo

Parkanon kaupunki
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja

#Kihniö100

”Tuskinpa missään koko maassamme on-kaan niin jyrkkää rajaa havaittavissa, mitä tulee luontoon, kansan elämään ja tapoihin sekä kielimurteeseen, kuin juuri näillä tienoin (Satakunnan Lappissa). Kun matkustaja kulkee Pohjanmaalle vievää maantietä myöten muutaman kilometrin pituisen, asu-
mattoman ja kolkon veden jakajaseudun ja samalla Parkanon rajan yli, huomaa hän heti selänteen pohjoispuolelle tultuaan, että siellä

(Jalasjärvellä) aivan toinen maailma avautuu hänen eteensä. Vilkkaan kihniöläisen sijaan astuu siellä yht’äkkiä esiin yksivakainen ja jäyhä, mutta yritteliäs pohjalainen, joka »tuloo» ja »menöö» aivan eri tahdissa ja »teköö» työnsä huomattavasti eri tavalla kuin selänteen eteläpuolella kihniöläinen tai parkanolainen ne »tekasee.” Näin kuvasi Viljo Alanen näitä seutuja vuonna 1931.

Liekö karu, mutta kaunis luonto muokannut kunnasta ja kihniöläisistä omanlaisiaan. Yhteisöllisiä, vilkkaita ja hieman temperamentikkaita. Tälle maailmankolkalle ensi vuosi on merkkipaalu: Kihniö täyttää 100 vuotta. Olemme valinneet kunnan sloganiksi pilke silmäkulmassa: ”Kipakka luonnoltaan.” Se kuvaa hyvin niin kuntaa kuin kihniöläisiä.

Kihniö on kokoaan suurempi. Vajaan 2000 kuntalaisen lisäksi kausikihniöläisiä on roppakaupalla, kiitos kunnassa sijaitsevan 700 kesämökin. Viime vuonna perustettiin Kihniön kausiasukkaiden yhdistys, joka on aloittanut toimintansa aktiivisesti. Kihniö on tärkeä myös monille muille, joilla on juuria tai muita siteitä Kihniöön. Tästä yhtenä esimerkkinä on mm. aktiivinen some-yhteisö. Kihniö-sivustolla Facebookissa on 1400 jäsentä, jossa jaetaan mielenkiintoisia tarinoita Kihniön historiasta. Yhteisen vaikuttamisen kanavaksi Kihniön kunta, Kihniön

Osuuspankki ja Oma Säästöpankki perustivat Pro Kihniö -yhdistyksen. Jäsenmaksujen avulla teemme tekoja Kihniön elinvoiman ja viihtyvyyden lisäämiseksi. Liity jäseneksi! www.prokihniö.fi

Satavuotista Kihniötä juhlimme koko vuoden 2020. Juhliin kutsumme teidät kaikki: vakiasukkaat, kausiasukkaat, somekihniöläiset, Kihniöstä joskus lähteneet, paluuta haikailevat, ystävät, tuttavat tai vain uteliaat. Juhlat alkavat

100:lla uuden vuoden lupauksella, joita kerätään par’aikaa kirjastossa. Mikä on sinun lupauksesi juhluvuodelle? Vuotta rytmittävät tutut tapahtumat, kuten Käskyvuorihiihto, ArtFestivo ja yrittäjien kesämessut. Jokaisessa niissä juhluvuosi näkyy vahvasti. Juhlavuoden ohjelmaan kuuluvat myös elvytetty Sulkue-hölkä, Sulkuejärviluistelu ja Aitonevan Kurajuhlat. Juhlavaltuusto kokoontuu maaliskuussa, maisemapelto koristaa kesäkautta ja kihniöläislähtöiset tieteentekijät kokoontuvat yhteen syksyllä. Pääjuhlaa vietämme elokuun lopulla. Juhlavuoden lopuksi Kihniön kirkonkylän raittia koristavat kauan kaivatut jouluvalot. Lisäksi kannustamme yhteisöjä järjestämään myös omia tilaisuuksiaan 100-vuotiaan Kihniön kunniaksi. Kunta on mukana mahdollistamassa näitä.

Kihniön juhluvuodessa katsomme taaksepäin, mutta myös rohkeasti eteenpäin. Sen teemme yhdessä! Tervetuloa tekemään ja kokemaan ikimuis-tettavaa Kihniön juhluvuotta! #Kihniö100

Hyvää jouluaikaa ja
alkavaa juhluvuotta toivottaen

Juba-Matti Markkola
Kihniön kunnanhallituksen puheenjohtaja

Parkanon seurakunnan tervehdys

Tänä vuonna olen erityisesti herännyt ajatukseen siitä, mikä on kotiseutu. Kolmekymmentä vuotta on tullut täyteen paikkakunnalla. Onko se riittävä, oikeuttaako se jo parkanolaisuuteen? Pisin aika kuitenkin aikuisiällä. Synnyin pitäjässä meni ensimmäiset kaksikymmentä vuotta. Mihin enää siellä kiinnityn, kun ihmiset tahtovat olla jo vieraita ja sukupolvet vaihtuneet.

Huomaan, että tuttu järvimaisema on tärkeä! Se ei ole vuosien saatossa muuttanut paikkaansa. Lapsuuden kesäretket ovat painuneet mieleen. Kirkkorannasta lähdettiin ja vanhan kirkon ohi ajettiin avarammille vesille ja leiripaikoille! Totean, että kyllä paikkakunnan maamerkkeinä kirkolla on sittenkin merkitys! Kauniisti uusitussa rippikirkossa oli vielä tuttua heleistä tuoreista väreistä huolimatta. Katossa olivat tallella enkelit, joita lapsena katselin jouluaamun kirkossa! Harmaahirsinen vanhakirkko seisoo omalla paikallaan järven toisella rannalla. Siellä 10-vuotiaan lauloin Soi kunniaksi Luoja sen aikaisille naisteologeille, jotka olivat tulleet vierailemaan temppelissä. Tietämättä tulevasta; vuosikymmeniä myöhemmin liittyisin tuohon naisten jatkumoon!

Alusta asti olen kokenut Parkanon kirkon kotoisaksi. Vaikka väkeä mahtuukin, puun lämpö ei luo etäisyyttä ja pienikin joukko voi kokea yhteyttä! Vaikka alttaritaulu kertoo kristikunnan toisesta suuresta juhlasta pääsiäisestä, hyvin alttaritasanteelle muotoutuu jouluinen seimi, joulun ydin kuva. Tuohon kuvaan kiteytyy toivo! Joulun lapsi on keskiössä ja puhuttelee, vaikka yhä useammin joulunaika kuorutetaan mitä ihmeellisimmillä odotuksilla, toiveilla ja haaveilla. Kaikki eivät täyty. Silti Vapahtajan syntymän tuomaa toivoa ei voi kuluttaa pois! Sen ajattomuus säilyy. Jossain elämäнкäänteessä useimmalle tulee tarve turvautua tuohon joulun lapseen, joka ei kysy meidän saavutuksia tai täytymisiä. Anteeksianton sana riittää!

Vuoden kierrossa ja vuosikymmenien kierrossa tarvitsemme näitä levähdyspaikkoja; paluuta tärkeiden ihmisten ja asioiden äärelle. Siinä tavat meitä varjelevat ja edesauttavat. Kenelle tänä jouluna voin tuoda iloa ja samalla kokea siunausta! Joulun lapsen hymy on tarkoitettu jokaiselle!

Tervetuloa kotikirkkoon!

Joulurauhaa ja siunattua uutta vuotta!

Marianne Kyrönviita
kappalainen
Parkanon seurakunta

Joulun aika

Edesmennyt isäni oli jouluhminen monella tapaa. Valkopartaisen jouluvieraan käynnin jälkeisenä aamuna kävimme sisarusteni kanssa tutkimassa jäälä merenrannassa porojen tekemiä jälkiä ja porojen syömien heinien tukkoja.

Olimme vakavissamme sitä mieltä, että todellakin jouluvieraamme oli saapunut kotiimme porojen vetämällä reellä, johon lahjat oli pakattu.

Meiltä jäi huomaamatta kepillä tehdyt porojen sorkkien jäljet kuin myös hiihtämällä tehdyt reen jalasten jäljet ruokailuheinistä puhumattakaan.

Nyt aikuisena tajuan, että isämme sydän oli lämmen ja rakkaudesta lapsiinsa hän oli tällaisen vaivan monen muun ohella halunnut nähdä.

Nykyaikainen joulunaika sisältää paljon työtä ja aherrusta. Valitettavasti useissa perheissä naiset kantavat tuosta valmistelevasta työstä suuren vastuun.

Annetaan tänä jouluna miehinä perheillemme lahja ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan jou-

lun valmisteluihin. Tätä kautta jokaiselle voisi tulla siunattu ja tasapainoinen jouluku.

Johannes kirjoittaa evankeliumissaan: Niin paljon Jumala rakasti maailmaa, että hän antoi ainoan poikansa lahjaksi ihmisille syntien anteeksi saamiseksi.

Jouluna Isä Jumala teki jotain eikä vain vähän, vaan antoi kaikkensa rakkaudesta ihmisiin.

Iloitaan ja riemuitaan tänä jouluna siitä, että sinunkin joulusi tänä vuonna on taivaallisen Isämme valmistama jouluku.

Pertti Räsänen

Kihniön Helluntaiseurakunta

Ystäväni Pentin Heikki

Ulla Toivanen

Heikki sai elää pitkän ja lastensa kertoman mukaan myös hyvän elämän ja pitkän avioliiton vaimonsa Airin kanssa.

Ystävyytemme, josta olen tavattoman kiitollinen, alkoi vasta ollessamme teini-ikäisiä, koska Heikki kävi kansakoulunsa Vuorijoella (nyk. Jokiharju), minä kirkonkylässä. Teini-ikään mahtuikin paljon hauskaa, vaikka elimmekin sota-aikaa.

Meitä läheisiä ystäviä oli neljä ;Heikki, Mettomäen Raija, Katajiston Martti ja minä. Olimme iloista porukkaa, etenkin, kun joukossa oli Martti. Jo silloin hän keksi kaikenlaista "hullutusta". Ilmankos Heikin isä kutsuikin tätä "ilveilijäksi" sanan hyvässä merkityksessä!

Sota-aikana kotirintamalla myös me teimme paljon isänmaan hyväksi, mm. keräsimme metalliesineitä teollisuudelle. Pojat eivät joutuneet sotaan.

Heikki oli liian nuori, tosin hän osallistui kotirintamalla ilmavalvontaan ja sitä kautta myöhemmin sotilaspojat-järjestön toimintaan sen perustamisen jälkeen. Sota-aikana Heikki joutui tekemään paljon työtä kotonaan, varsinkin isänsä sairastumisen jälkeen. Heikille jäi vastuu talosta, koska kaikki muut veljet olivat sodassa.

Suurena apuna, kertoi Heikki, hänellä oli kotitilalle määrätty sotavanki. Tämä tiesi paljon eläimistä ja maanviljelystä. Siihen aikaanhan Kivelän talossakin viljeltiin mm. pellavaa, joka sitten myytiin Tampereelle kankaan valmistukseen. Oli varmasti monta raskasta työvaihetta ennen sitä ja Heikki kertoikin mm. pellavien liotuksesta Kirkkojärvenissä tuon sotavangin kanssa.

Heikki sanoi, ettei edes koululäksyjä ehtinyt tarpeeksi tehdä kotitilaa hoitaessa. Lukemaan sentään me kaikki neljä ystävästä joskus ehdimme (ks. valokuva).

Heikki kertoi haaveilleensa nuorempana laivakokkin ammatista ja hyvä ruoanlaittaja hän olikin.

Hänen viimeiseen elinvuoteensa asti sain usein lahjaksi hänen itsetekemiään hilloja tai kutsun syömään ja maistelemaan Heikin tekemiään ruokia. Kaikkeen, mikä Heikkiä kiinnosti, hän paneutui innolla ja perinpohjaisesti, unohtamatta huumorin pilkettä silmäkulmassaan. Opettaja Heikistä kuitenkin tuli koko elämänsä ajaksi.

Harrastuksina hänellä säilyivät postimerkkeilyn, historian, jopa harrastajanäyttelemisen ohella erityisesti sukututkimus ja kotiseudun historian tallennus.

Heikki Pentti kuvasi
ystävänsä Ulla Sahromaan,
Martti Katajiston ja
Raija Mettomäen
vuonna 1943.

Erityisesti kotiseutumuseon hyväksi hän teki korvaamatonta työtä. Sukututkimus yhdisti Heikkiä ja minua aivan viimeisiin aikoihin asti.

Monet kerrat olemme istuneet valokuvien äärellä muistellen vanhoja asioita, tunnistaen kuvien tapahtumia sekä kauan sitten edesmenneitä ihmisiä.

Ystävyyskuntamme vahvistui erityisesti Heikin viimeisinä vuosina, kun molemmat asuimme Satakunnankadulla. Asuntojemme ikkunoista saatoimme seurata toistemme vointia. Valo ikkunassa merkitsi, että kaikki oli hyvin.

Muutama kuukausi ennen kuolemaansa käydessään luonani hän kertoi ihailleensa koko ikänsä Aleksis Kiveä ja tämän kaunisilmaisullista suomen kieltä.

Hän sanoi kokevansa oravan hahmon omakseen runossa "Oravan laulu":

Heikki sanoi hymyillen "Sen runon voisi laittaa vaikka kuolinilmoitukseeni".

Viimeisen kerran tavatessamme Heikin ollessa jo sairaalassa, hän otti minua käsistä kiinni sanoen: sano kaikille terveisiä...

*Makeasti oravainen
makaa sammalhuoneessansa
sinnepä ei Hallin hammas
eikä metsämiehen ansa
ehtineet milloinkaan.*

*Kammiostaan korkeasta
katselee hän maailman piiri
taisteloa allan`s monta;
Havuoksan rauhan viiri
päällänsä liepoittaa.*

*Mikä elo onnellinen
keinuvassa kehtolinnas!
Siellä kiikkuu oravainen
armaan kuusen äidinrinnas:
Metsolan kantele soi!//*

*Siellä torkkuu heiluhäntä
akkunalla pienoisaalla
linnut laulain taivaan alla
saattaa hänet iltasella
unien kultalaan.*

Ulla Wira 1939-2019

ent. Kuusisto, o.s. Kivistö

Leena Pihlajamaa

Ulla syntyi 3.6.1939 Lyyli ja Martti Kivistön perheeseen. Varhaislapsuus osui sodan vuosiin ja sen Ulla vietti äitinsä ja sisarensa kanssa Lamminkoskella äidin lapsuuden kodissa, joka myöhemminkin oli mieluisa paikka. Ulla jäi sotaorvoksi isän kaatuessa rintamalla. Sodan jälkeen perhe muutti Kihniölle. Lyyli-äiti avioitui uudelleen ja Ulla sai sisaria ja veljiä.

Koulunsa Ulla aloitti Kihniössä, mutta pyrki neljännen luokan jälkeen Parkanon Yhteiskouluun, jota hän kävi kahdeksan vuotta päästen ylioppilaaksi 1958, koulun kolmantena ikäluokkana. Ulla kävi Kihniön naiskotoiteollisuuskoulun ja pyrki sen jälkeen Helsingin Yliopistoon siirrettyyn Käsityönopeettajaopistoon valmistuen vuonna 1966. Opintojen aikana Ulla avioitui Eero Kuusiston kanssa ja sai esikoispoikansa. Hän jatkoi kuitenkin opintoja sinnikkäästi tutkinnon suorittamiseen asti.

Kihniön koululaitoksessa Ulla toimi käsityönopeettajana 15 vuotta, ensin kansalais- ja keskikoulussa ja myöhemmin peruskoulussa. Turkistuotteet olivat vielä suosittuja 1970- ja 1980-luvuilla. Niinpä Ulla hakeutui opiskelemaan ensimmäiselle turkiskouluttajakurssille, jossa oli opintoja Helsingissä ja Lahdessa. Valmistuttuaan hänen työpaikakseen tuli Kihniön kotiteollisuuskoulu, johon oli perustettu turkislinja. Tässä tehtävässä hän toimi eläköitymiseensä saakka. Opetusmateriaalit ja mallit sekä kaavat täytyi suurimmaksi osaksi itse valmistaa, koska toiminta oli uraa uurtavaa. Monet tossut, töppöset, päähineet turkisliivit ja turkit valmistuivat linjan opiskelijoiden taitavissa käsissä.

Luonto oli aina Ullalle tärkeä. Hän keräsi syötävää, paitsi marjoja ja sienä, myös nokkosta ja muita vihreitä versoja salaattiin. Hän taisi myös kasvivärjäyksen salat. Kilokaupalla villalankaa hän värjäsi omaan käyttöön, mutta piti myös kursseja, joissa opasti muitakin luonnonaineilla värjäämiseen. Lisäksi hän kokeili ja kehitti nahan värjäämistä kasveilla. Varsinkin hirvennahka oli otollinen värjättävä. Kokeilunhalu leimasi Ullaa käsityöihmisenä. Hän suunnitteli kahdetkin Kihniö-rasat kilpailujen innoittamana. Kihniö-Seuran Germund Paaeria koskevan hankkeen aikana Ulla suunnitteli Paaerin perintö -ryijysarjan. Pipoja, sukkia ja rasoja valmistui vuosien mittaan lukuisia. Luonnonläheiset murretut sävyt ja tupasvilla olivat mukana monissa töissä.

Ullan ja Eeron perheeseen syntyi vielä tytär. Yhteinen hanke oli paitsi omakotitalo myös mökki Valkiaisen rannalla. Jäättyään leskeksi Ulla löysi uuden onnen solmien avioliiton Kauko Wiran kanssa.

Eläkevuosinaan Ulla harrasti kotiseututyötä osallis-

Ulla ylioppilaana.

tuen Kihniö-Seuran toimintaan sihteerinä ja puheenjohtajana. Hän perehtyi erityisesti Kihniön vanhoihin käsitöihin kooten Sisko Lahdentaustan kanssa Kihniön taloista kuusi vihkosta eri aihepiireistä. Oman vihkosensa saivat kudotut tekstiilit, kirjailut, työvälineet, pöytäkaapit, pöydät ja kaappikellot sekä tuolit ja sängyt. Puumilan vanhan päärakennus oli Ullalle sydämen asia, Kun vanha tupa entisöitiin, niin Kihniö-Seura ja sen ahkerat toimijat Ulla Kuusisto, Maarit Malmberg, Susanna Markkola ja Mauri Heliölä ottivat tavoitteekseen kalustaa rakennus vanhoilla huonekaluilla. Nykyisinkin tuvan tunnelma rauhoittaa kiireisen kulkijan.

Paikallisten käsityöyrittäjien myymälä toimi vanhassa tuvassa monena vuonna ennen joulua. Tässä toiminnassa Ulla oli mukana sekä myyjänä vuorollaan että tuotteiden valmistajana. Ullan ideaa oli myös vaihtuvien kesänäyttelyiden järjestäminen. Hänen varastoistaan löytyi

Ulla Parkanon vanhassa kansallispuvussa.

Ulla ja Ritva Markkola punamullan keitossa.

design-asuja, hatuntekotarvikkeita tai mitä milloinkin näyttelyssä tarvittiin.

Parkanon ja Kihniön kotiseutulehden toimittamisessa Kihniö-Seura on ollut mukana avustamassa jo kymmenkunta vuotta. Aluksi yhteistyökumppanina oli Parkanon Nuorisoseura, jonka toimijoihin Ullalla oli hyvät suhteet. Kun nuorisoseura lopetettiin, lehtiyhteistyötä on jatkettu Parkano-seuran kanssa hyvässä kumppanuudessa.

Puumilan talon vaiheista Ulla keräsi tietoa ja muisteluja. Pihapiirin rakennusten paikoista on kartta. Ennen kaikkea Ullaa kiinnostivat Puumilan asukkaiden elä-

män tarinat. Ulla on tutkinut kirkonkirjoista syntymät, lapsijoukot ja kuolinpäivät. Hän haastatteli Puumilan naapureita ja talon väen sukulaisia. Niinpä Puumilan seinällä on kattava luettelo talon isännistä. Monisteeseen on koottu talon tarinoita, jotka elävöittävät historiaa. Ihmisten elämäntapa- ja kytkeytyvät tiivistä maan valtioliseen tilanteeseen ja esimerkiksi katovuosiin.

Ullan elämä ja elämäntyö oli täysi, vaikka kahdeksan vuosikymmentä jäi vähän vajaaksi. Ullan kuolema vuoden 2019 keväällä tuli yllätyksenä kaikille, sekä läheisille että tutuille.

*Joulun viettomme alkaa jo kesäkuussa
lehdet parhaat silloin on puussa
Koivusta oksat me taitamme
saunavihdan niistä me laitamme.
Pakastimeen sitten sen kätämme
kunnes aattona sieltä sen löydämme.
Tuoreen vihdan tuoksu täyttää saunan
aistit se saa räjähtämään aivan.
Silloin sitä ajattelee
kannatti nähdä sen vaivan.*

Matti Pakola

Yli neljä vuosikymmentä – kaksi seurakuntaa

Mauri Pihlajamaa muistelee

Keväällä 1977 suoritin varusmiespalvelusta ja olin siinä vaiheessa Oulussa kenttärovastin apulaisena. Sain kuulla, että minut voitaisiin määrätä Parkanon seurakunnassa avoimeksi tulleeeseen papinvirkaan, josta siihen aikaan käytettiin nimitystä 'virallinen apulainen' (nykyisin puhuttaisiin seurakuntapastorista). Parkanossa en juuri muuten ollut käynyt kuin junnalla ohi kulkien, ja niin kuin tiedämme, siitä ei kovin paljon saa käsitystä paikkakunnasta. Tämä annettu mahdollisuus tuntui kuitenkin joka suhteessa sopivalta. Se käsitys vain vahvistui, kun heti ensimmäisenä vuonna myös vaimoni sai virran silloiselta Parkanon yläasteelta.

Niin sitten kesäkuussa 1977 muutimme Helsingistä Parkanoon, ja kohdallani alkoi opettelu seurakuntapapin työhön. Näin täytyy sanoa siitäkin huolimatta, että seurakuntaelämässä olin saanut olla mukana jo aikaisemminkin. Papinvirka toi kuitenkin mukanaan uudenlaisen vastuun. Seurakunnat ovat myös erilaisia, niistä jokaisella on oma toimintakulttuuri ja vakiintuneet käytäntönsä. Hyvien työtoverien ja myös jo eläkkeellä olleiden työntekijöiden avustuksella oli mahdollista päästä alkuun. Virallisen apulaisen virka muuttui sitten v. 1981 kappalaisen viraksi, jossa olin vuoteen 1989 eli Kihniöön siirtymiseen saakka.

Vanhaa ja uutta seurakuntatyössä

Parkanon ajastakin voisi kertoa paljon. Perinteinen seurakuntatyö eli jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, rippikoulu, kinkerit ja muu vastaavan kaltainen oli tietenkin kaiken aikaa hyvänä ja turvallisena runkona. Mutta sen ohessa oli joitakin asioita, jotka olivat juuri tuohon aikaan ajankohtaisia ja joita tahdoimme yhdessä edistää.

Yksi tällainen oli 1980-luvulla virinnyt raamattuluentojen pitäminen. Se ei ollut minun eikä kenenkään muunkaan parkanolaisen idea, vaan Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys oli aloittanut tämän toiminnan, joka varsinkin Etelä-Pohjanmaalla kokosi paljon väkeä.

Julkisuudessa ryhdyttiin puhumaan jopa kansanliikkeestä. Lieko tämä asian saama julkisuus osaltaan auttanut sitä, että myös Parkanossa ensimmäisiin luentotilaisuuksiin koontui väkeä lähes seurakuntatalon täydeltä. Vaikka alkuinnostus vähän laantui, niin useiden vuosien ajan nämä luennot keräsivät kohtuullisen paljon osallistujia. Tilaisuuksien kulku oli

Virkaan asettaminen pääsiäisenä 1989.

varsin yksinkertainen. Ensinnä pidettiin luento jostakin osasta Raamattua, usein yhdestä kirjasta. Tämä luento oli monistettu sen ajan kopiointitekniikalla ja jaettiin kaikille kirjallisena. Lopuksi oli mahdollisuus tehdä kysymyksiä, joihin parhaamme mukaan yritimme vastata. Vaikka tilaisuudet olivat muodoltaan koruttomia, olivat ne mielestäni kuitenkin juuri sitä, mitä seurakunnan kuuluuikin tehdä, eli johtaa seurakuntalaisia Raamatun äärelle.

Uuden haasteen toi 1980-luvun puolivälissä alkanut paikallisradioiden aikakausi. Sellainen aloitti toimintansa myös Ikaalisissa, ja siksi lähialueidenkaan seurakunnat eivät voineet jäädä kokonaan sivuun. Tuli yhdistää voimavarat, jotta silloisessa Radio Satahämeessä kuuluisi myös kristillistä ohjelmaa. Ainakin itse olin tosin liikkeellä varsin vähäisillä eväillä, melko lailla tietämättömänä radiotyön erityispiirteistä. Haasteeseen oli kuitenkin pyrittävä vastaamaan, niinpä Parkanossakin äänitimme hartauksia sen ajan kasetille ja sitten vain auton suunta kohti Ikaalista, viemään kasetti paikan päälle studioon.

Tuohonkin aikaan puhuttiin paljon siitä, kuinka seurakunnan tulisi mennä ihmisten pariin. Tällaisen ajatuksen

innoittamana järjestimme useampanakin vuonna tilaisuussarjoja, joista ilmoituksia ja kutsulappuja veimme suoraan ihmisten koteihin. Laajamittaisin nyt puheena olevana ajanjaksona taisi olla vuonna 1988. Silloin olimme saaneet käyttöömmme ison teltan ja luvan pystyttää se linja-autoaseman piha-alueelle. Eri iltojen tilaisuudet olivat keskenään vähän erilaisia. Musiikkia niissä ainakin oli aika paljon, ja jonkinlaista mielenkiintoa se teltta siinä keskeisellä paikalla muistikuvani mukaan herättikin. Nykyisenä kännyköiden aikana tuntuu lähes huvittavalta se, kuinka mietimme mahdollisuutta saada yhteys teltasta seurakuntatalolle siten, että ei tarvitsisi kulkea edestakaisin sitä väliä. Tämä pulma ratkaistiin vuokraamalla yksi puhelin, jolla sieltä linja-autoaseman pihalta pystytettiin soittamaan kirkkoherranvirastoon tai taloustoimistoon. Paljon ovat siis ajat noin kolmessakymmenessä vuodessa muuttuneet!

Parkanossa oli monella tavalla hyvä paikka. Siihen liittyvät monet muistot myös sen takia, että tuona ajanjaksona syntyivät molemmat lapsemme, kasvaen varhaisimmat elinvuotensa hekin parkanolaisina. Toisaalta kävi välillä mielessä ajatus siitä, olisiko ensimmäiseen seurakuntaan jääminen ikään kuin liian helppo ratkaisu. Tämä pohdinta muuttui hyvin konkreettiseksi sitten, kun naapuriseurakunnassa Kihniössä tuli kirkkoherran virka avoimeksi. Siinä määrin epävarma olin asiasta, että en vielä ensimmäisellä hakuajalla jättänyt papereita. Muutakaan hakijoita ei ollut, ja kun virka siten tuli uudelleen avoimeksi, rohkaistuinkin vihdoinkin jättämään hakemukseni. Ainoana hakijana sain sitten aloittaa tässä tehtävässä maaliskuun alussa v.1989.

Aktiivista vapaaehtoistyötä ja kristittyjen yhteyttä

Oikeastaan vasta jälkeenpäin olen havahtunut ajattelemaan, miten suuri osa pienen seurakunnan työntekijäkunnasta muuttui tuossa vaiheessa. Rovasti Lauri Tobiassonin ohella eläkkeelle jäi myös hänen puolisonsa Hanna, joka oli osa-aikaisena hoitanut kirkkoherranvirastoa sekä sivutoiminen taloudenhoitaja Sulo Porrassalmi. Kanslistin ja taloudenhoitajan tehtävät yhdistämällä muodostui kokoaikainen virka, johon siinä vaiheessa tuli Leena Ojala. Muiden työntekijöiden joukossa oli kuitenkin paljon kokemusta, ja se auttoi pääsemään alkuun. Melko hyvän kokonaiskuvan seurakunnasta sai jo siinä, että kiersin silloin maaliskuuhun aikana kanttori Rauno Yli-Knuutilan kanssa pitämässä sen vuoden kinkerit eri kylillä.

Kihniössä havaitsin varsin pian, miten elintärkeää pienelle seurakunnalle on vapaaehtoistoiminta. Sen avulla on pidetty tavattoman monta tilaisuutta näidenkin kolmen vuosikymmenen aikana, jotka olen Kihniössä ollut. Kirkossa ja seurakuntatalolla järjestettyjen tilaisuuksien lisäksi paljon on -varsinkin alkuajoina- kokoonnuttu myös kodeissa ja niissä nähty vaivaa seurakunnan hy-

Kihniön seurakunta sai lahjoituksena virsikirjoja.

Seuroissa 90-luvun alussa.

väksi. Muistan, kuinka syys- ja talvi-iltoina kävin usein samana iltana kahdessakin lähetyspiirissä. Kokoonnutiset tulivat hyvin pidetyiksi, vaikka ensimmäisestä lähdin kesken pois ja toiseen tulin myöhästyneenä.

Jo Kihniöön siirtyessäni tiesin, että paikkakunnan yksi erityispiirre on Vapaaseurakunnan ja Helluntaiseurakunnan merkittävä vaikutus. Muistikuvieni mukaan alkuajoina kohtaaminen näiden seurakuntien kanssa tapahtui usein hautajaisissa. Niissä kukin sai tuoda oman panoksensa muistotilaisuuteen, ja tätä kautta vahvistui toinen toistemme tunteminen. Lähinnä satunnaisesti oli muitakin yhteisiä tilaisuuksia, mutta noin kymmenen viime vuoden aikana ovat vakiintuneet säännöllisesti pidettävät yhteiset rukousillat sekä syksyinen toripäivä. Yhteiset rukousillat pidetään vuoron perään eri seurakunnissa ja

Edellinen Hillopieksu Ulla Kuusisto luovutti vuonna 2010 uudet hillopieksut seuraajalleen Mauri Pihlajamalle. Kuusiston tekemät hillopieksut sopivat koristeeksi. Kuva: Maarit Lehto

aina isäntäseurakunta järjestää tilaisuuden itsenäisesti, toisten ollessa silloin vieraina.

Seurakuntien keskinäisessä yhteydessä olen lähtenyt siitä, että ketään ei painosteta mihinkään suuntaan. Myönnämme ymmärtävämmä joitakin asioita eri tavalla, mutta kunnioitamme toinen toisiamme ja ennen kaikkea tahdomme nähdä sen, miten paljon on yhteistä pohjaa. Erityisen hyvänä pidän, että v. 2017 pystyimme viettämään yhdessä uskonpuhdistuksen 500-vuotisjuhlaa.

Yhteistoimintaa eri seurakuntien kesken synnytti lisäksi se turvapaikanhakijoiden runsas määrä, joka syksyllä 2015 saapui maahan. Tämä kosketti myös Kihniötä, koska tänne perustettiin vastaanottokeskus. Alusta lähtien eri seurakunnissa löytyi valmiutta toimia tänne tulleiden hyväksi. Tosin asia jakoi mielipiteitä, niin kuin taitaa usein tapahtua. Mutta pidän kahdestakin syystä tarpeellisena seurakuntien työtä turvapaikanhakijoiden parissa. Ensinnä siksi, että he ovat lähimmäisiämme, jotka ovat eri syistä johtuen jättäneet oman kotiseutunsa ja siirtyneet erilaiseen ympäristöön, heille vieraan kielen ja kulttuurin keskelle. Kristillinen lähimmäisenrakkaus velvoittaa auttamaan jokapäiväisen elämän asioissa. Toiseksi tarjoutuu näin mahdollisuus kertoa uskostamme

ihmisille, joista hyvin suuri osa on kasvanut erilaisen uskonnon vaikutuspiirissä. Vain ottamalla heidät vastaan ja kutsumalla mukaan voimme kertoa heille evankeliumia Jeesuksesta.

Pienen seurakunnan tulevaisuus

Varsinkin viime vuosina on kaiken aikaa Kihniön seurakunnassa ollut kuin taustalla kysymys siitä, kuinka kauan voimavarat riittävät itsenäisenä seurakuntana toimimiseen. Väen vähentyessä taloudelliset edellytykset väjäämättä heikkenevät. Jo pitkään on puhuttu laajemman yhteistoiminnan tarpeellisuudesta naapuriseurakuntien kesken. Vaikka läheskään kaikissa neuvotteluissa ei ole kovin paljon konkreettista saavutettu, niin löytyy sentään jotakin tuloksiakin. Yhtenä esimerkkinä on yhteistyö Parkanon seurakunnan kanssa rippikoulussa ja yleensä nuorisotyössä. Poikkeusharjussa olevan leirikeskuksen ajanmukaiset tilat tarjoavat myös kihniöläisille nuorille hyvä puitteet rippikoululeirillä, ja saamme Parkanon seurakunnasta ammattitaitoista työvoimaa. Kun pienellä paikkakunnalla nuoria on vähän, niin naapuriseurakunnan kanssa toimiottaessa he näkevät siellä tehtävää nuorisotyötä ja oppivat tuntemaan laajemmin toisia saman ikäisiä.

Seurakunnan itsenäisyydellä on oma arvonsa. Se osaltaan innoittaa tärkeään vapaaehtoistyöhön. Vähitellen on viisasta kuitenkin totutella siihen ajatukseen, että jonkin luontaisen seurakuntaliitoksen ei tarvitse merkitä mitään katastrofia. Vieläkin tärkeämpää kuin hallinnollinen itsenäisyys on se, että seurakuntaelämä paikkakunnalla säilyisi. Itsenäisyydestä ei toki kannata luopua millä ehdoilla tahansa. Mielestäni kaikkein keskeisintä on varmistaa jumalanpalveluksen säilyminen mahdollisimman säännöllisenä. Kun on joka sunnuntai omassa kirkossa jumalanpalvelus, niin se pitää yllä tietoisuutta kotiseurakunnasta. Samalla tämä korostaa sitä, että vaikka seurakunnassa tarvitaan tietty järjestys, niin ensisijaisesti ei ole kysymyksessä hallinnollinen organisaatio. Seurakunta on jumalanpalvelukseen kokoontuva joukko. Hallinnollisia rakenteita voidaan ajan tarpeiden mukaan muuttaakin, eikä se merkitse kaiken romahtamista. Mutta jumalanpalveluselämä on kaikenlaisissa tilanteissa perusasiana. Tarkoitin silloin sunnuntain jumalanpalveluksen lisäksi kaikkea muutakin kokoontumista Jumalan sanan äärellä. Siksi seurakunta elää ja toimii jatkossakin siellä, missä sydämet ovat avautuneet evankeliumin sanalle ja sen eteenpäin viemiselle.

Kihniön ja Parkanon seurakuntia kiittäen ja siunattua Vapahtajan syntymäjuhlaa toivottaen!

Mauri Pihlajamaa

Viinikanjoen alaosaasta tulee nähtävyys

Aulis Alatalo

Turkulainen Jan-Erik Paimander nappasi komean kirjolohen ja Paroonin Perhokunkun kruunun syyskuulla 2008. Kuva: Aulis Alatalo.

Lehtiskoski, Leijonapuiston ympäristö ja Viinikkakoski kunnostetaan ensi kesänä kalanpoikasille ja kalastajille suotuisiksi.

Vuodesta 1988 vapakalastajien keitaana tunnettu Viinikanjoki uudistuu komeaksi vesimaisemaksi alaosaastaan ensi kesänä. Monena kuivana kesänä kapeaksi ränniksi kuihtunut Lehtiskoski ja sen alapuolella Leijonapuiston ohi virtaava joen osa kunnostetaan kokonaan.

Tulvat ja vuosien virtaukset ovat täyttäneet Lehtiskosken alajuoksulla taimenenpoikasille ja kirjolohille tärkeät suojapaikat, isojen kivien takaiset montut ja monet lampareet. Tähtäimessä on ennallistaa koko koski alajuoksuineen mahdollisimman luonnonmukaiseksi niin, että kiviset kynnykset levittävät vesialan kimaltelevaksi vesipuistoksi, vähänkin veden aikana. Jopa uimapaikkana Leijonapuiston edustalla tunnettu kohta syvenee ja laajenee.

–Leijonapuiston mökkiin valmistuneelta, katetulta terassilta ja kesäkahvilasta näkymät ovat varmasti hienot, kun kunnostus valmistuu. Luulenpa, että siitä tulee suosittu kuntoilijoiden ja kalastajien taukopaikka, jokea hoitavan Parkanon Urheilukalastajien puheenjohtaja Timo Ojalainen hymyää.

Ojalaisen mukaan kunnostus on erittäin haastava toteuttaa, joten sen suunnitteluun ja toteutukseen käytetään parhaita ammattilaisia. Pohjalla on isoja jokikohteita suunnitelleen Apajaxin suunnitelma parin vuoden takaa. Työssä otetaan huomioon kalojen ja muiden jokielävien elinolojen lisäksi hyönteismaailma ja linnustonkin tarpeet, sillä alue tunnetaan korentojen, muun muassa upean neidonkorennon ja moninaisten vesiperhoslajien tyyssijana. Joen aikoinaan komea rapukanta on hyvin vähissä rapuruton tuhoamana, mutta monenlaisia simpukoita on kasapain.

Laaja hyönteiskirjo vedessä kasvavine toukkineen on Viinikanjoessa polskivien, täysin rauhoitettujen taimenten, sekä kalastettavien kirjolohien ja viimeksi tänä syksynä istutettujen harjusten ravintoa.

Urheilukalastajia vuonna 1979 perustamassa ollut Jukka Pentti toteaa, että Lehtiskosken kunnostusta on mietitty pitkään. Joen virkistyskalastusalueen ylimpänä, ensimmäisenä kunnostettu Kairokoski sai taimenille kutosorakoita jo vuonna 1991 ja on tuottanut hyvin poikasia siitä asti. Myös se on vähän veden aikana poikasille melko suojaton petokaloja vastaan.

Pentti toteaa, että entisen Lehtisen sahan yläpuolella

Jukka Pentti (vas.) ja Olli Koivisto olivat perustamassa Parkanon Urheilukalastajia. He pääsivät vieraansa kanssa testaamaan vuonna 1997 talkoilla tehtyä kalastuslaituria Haapaslammella. Kuva: PUK:n arkisto.

joki kulkee kapeana syvässä kanjonissa, joten osaa siitä lienee mahdotonta levittää. Kevättulvan aikana siitä kuohuu vettä kymmeniä kuutioita sekunnissa. Jäiden kera kuohuva virta liikuttelee isojakin kiviä. Kosken yläosassa saarineen ja varsinkin Lehtisen sahan entisen rännin kohdalta alajuoksulle päin mahdollisuuksia virtausten ohjaamiseen on paljon.

Mataloituneet lammet, kivien takaiset kuopat ja akanvirtaiset mutkat syvennetään niin, että opetteleva kalastajakin pystyy heittelemään niihin viehettä. Kesällä kuivimpina aikoina, uistimella kalastaville on joen alajuoksulla enää 2-3 heittopaikkaa, eikä perhoa uittavillekaan ole kovin monta hyvää ottipaikkaa jäljellä. Ensi ke-

sän jälkeen hienosti kalastettavia kohteita on koko joen alaosan mitalta.

–Lähellekään kaikkia joen rantapusikoita ei poisteta, sillä ne suojaavat jokea auringolta ja ovat hyönteisille tärkeitä. Lehtiskosken alapuolella sijaitseva tauko- ja grillauskatos saataneen myös nykyistä isompaan käyttöön, sillä sen lähistöllä pysäköintipaikkoja parannetaan. Joki-alueen rantoja merkittävästi omistava Killin Voima Oy on näyttänyt vihreää valoa pysäköinnin laajentamiselle, Ojalainen kertoo.

Urheilukalastajat urakoitsijoiheen käyvät kiinni myös Viinikkakoskeen, joka alkaa Aureentien sillalta kohti Turpeuslampea. 7. marraskuuta valmistunut siltatyömaa

Talvella Leijonapuistosta aukeaa tällainen näkymä. Ensi kesänä se muuttuu kimaltelevaksi vesipuistoksi. Kuva: Mikko Törmä.

Lasse Pajusto on moninkertainen
Paroonin Perhokunkku.
Lehtiskoskesta hän nosteli näin
komeita kirjolohtia.
Kuva: Aulis Alatalo.

sekoitti vettä ja toi jokeen sinne kuulumatonta tavaraa-kin, mutta kunnostus pyyhkäisee vauriot tiehensä. Kaupunki on lupautunut osallistumaan Viinikkakosken hoitoon, sillä vanha silta purettaessa sortui jokeen.

Urheilukalastajat hakee kunnostukseen avustusta muun muassa ely-keskukselta ja käyttää työhön myös kalastusluvista kertyneitä varojaan.

Edellisen kerran suurkunnostus oli vuosina 1996-99, kun seura lähes 300 000 markan Leader-tuella rakensi muun muassa kalastuslaiturin Haapaslammelle liikunta-esteisiä varten.

Nyt lohta joulupöytään!

Kalaa Viinikanjoessa on niin, että päät yhteen kolisevat, sillä Urheilukalastajat ovat istuttaneet pyydettävää kirjolohta parhaimmillaan parin viikon välein. Kahden kuivan kesän takia kalastus on ollut aiempia vuosia huomattavasti vähäisempää. Tämän hetken harjukset ovat vielä niin pieniä, etteivät ne täytä kalastusmittaa. Edellisestä istutuksesta 1990-luvun alussa harreja tuskin on monta joessa, sillä heti istutusten jälkeen joelle ilmaantui koskeloitakin.

Joen läpikotaisin tunteva Mikko Törmä toteaa, että nyt vähän virtaavista suvannoista ja syvänteistä hyvän kalan joulupöytään saa kokematonkin vavanvispaaja. Kirjolohtekin ovat saaneet rauhassa nauttia luonnonravintoa pitkään, joten ne maistuvat aivan toiselta kuin kasvatamoista juuri tuodut ”porsaas”. Istukkaiden joukossa on monta vuotta joessa kasvaneita vonkaleita – suurimmat saadut ovat yli 6-kiloisia vonkaleita. Törmä muistuttaa, että jokainen taimen on päästettävä takaisin jokeen, helävaroen ja vedessä, että ne vahingoittuisivat mahdollisimman vähän.

Jalokalojen lisäksi joessa on vaikka mitä eväkästä, vir-

kistyskalastajien harmiksi myös Parkanonjärvestä nouseita isoja haukia ja mateita. Hauet popsivat reilun kilon painoisia kirjolohtia todennäköisesti enemmän kuin kalastajat saavat. Edes ankerias ei ole täysi harvinaisuus joessa. Urheilukalastajat järjestävätkin vuosittain petokalakisoja istukasrosvojen poistamiseksi – jotkut ovat jopa harkinneet rysää määrääjoiksi joen suvantoihin vähentämään haukia.

Mateet ovat taimenenpoikasille pahoja vihollisia ja klotaavat myös mätisorakoita. Toki petokaloille on tarjolla järvikaloja joka lajia, taimenten suosimia simppejakin runsaasti.

Jättiahvenia ja kampela katiskassa

Jukka Pentti on perinyt isältään Arvolta vängän mielenlaadun. Hän kertoo seuraavasti:

–Isäni toi joskus 1960-luvun taitteessa Merikarvialta syöttikalaa ravuille, saksiniekkvoja silloin joessa oli paljon. Joukossa oli suuria meriahvenia, joita hän sitten paloitteli mertoihin Kairokoskella, myllynsä rännin vieressä. Hän laittoi kurillaan yhden suurimmista meriahvenista onkeen ja pudotti jokeen.

–Kun väkeä kulki viereistä siltaa, hän nykäisi ongen ylös ja otti ahvenen käsiinsä. Siitä kiiri pian huhu, että Viinikanjoessa on valtavia ahveniakin.

–Kerran hän sai syöttikalaksi kampelan. Hän vei sen Kairolampeen yhden tutun kartiskaan ja arveli, että kartiskan kokija saattoi vähän yllättyä. Että on Viinikanjoesta saatu kampelakin.

Käenkosken voimalaitos valmistui 1957. Se estää taimenien nousun Riuttasjärveen ja sen yläpuolisiin vesiin, Linnanjärvelle ja kahdelle taimenistaan tunnetuille virroille, Parkanon Kuivasjärvestä laskevalle Kuivasjoelle ja Kihnön Kankarinjärvestä roiskivalle Koskelanjoelle.

Mikko Törmän perho on jälleen pettänyt kirjolohen, josta saa hyvän kalan joulupöytään.
Kuvat: Aulis Alatalo ja Mikko Törmä.

Pentin mukaan voimalaitoksesta on ollut Viinikanjoen kalastolle huomattava hyöty, sillä turbiinien läpi on päästettävä päivittäin vettä myös kuivimpina aikoina. Tosin Linnanjärveen ulottuva vesivarasto on niin pieni valuma-alueeseen verrattuna, että kevättulvilla voimalan on päästettävä paljon vettä ohijuoksutuksena. Silloin Viinikanjoesta tulee kuohuva virta ja alapuolisen Parkanonjärven pinta on noussut pahimmillaan yli kolme metriä.

–Voimalaitoksen velvoiteistutuksina ensimmäiset taimenet tulivat Viinikanjokeen vuonna 1959. Ne alkoivat kutea ja jo seuraavana kesänä joessa oli poikasia. Sitä ennen en ole kuullut kenenkään saaneen joesta taimenta, joten niin sanottua alkuperäistä kantaa ei ole. Taimenet ovat vuosikymmeninä mukautuneet jokeen. Niitä tuotiin monilta suunnilta, ilmeisesti eniten Isojoen alueelta kalankasvattamoista, Kairokosken rannassa syntynyt Pentti muistaa.

Sama kirjolohi ensikertalaiselle

Villejä tarinoita Viinikanjoen yli kuuden kilon kirjolohista ja vielä isommista taimenista kulkee kalamiesten suussa. Vuosittaisen Paroonin Perhokunkku -kisan voittaja on yleensä kantanut 6–10 kalaa mitattavaksi, mutta paras lienee moninkertaisen mestarin Lasse Pajuston kokemus muutama vuosi sitten. Kasalla kirjolohia voit-

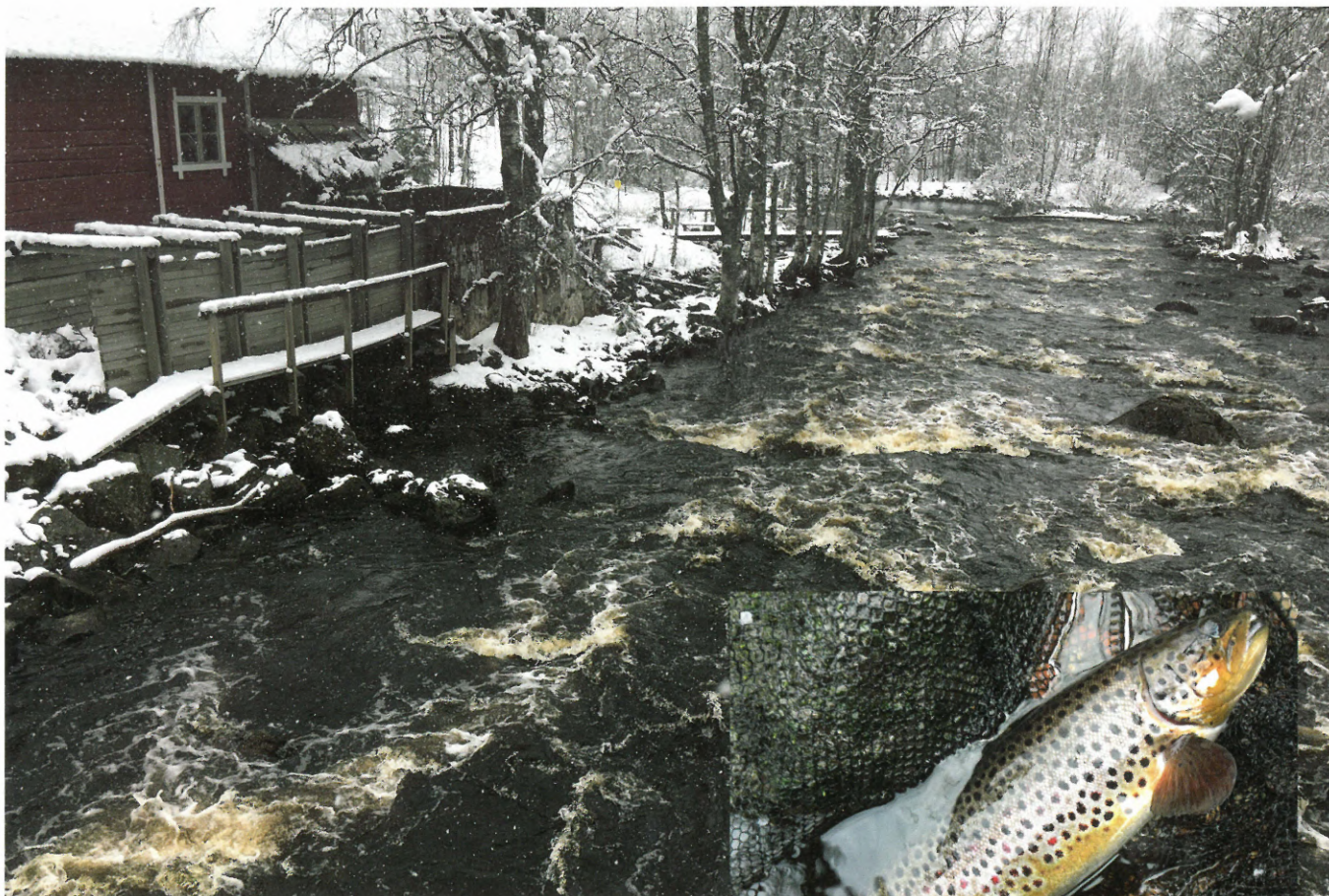
tonsa jo alkuvaiheessa Lehtiskoskesta varmistanut Pajusto kiiruhti Kairokoskelle ja tartutti yhdestä montusta oikean isomuksen.

Se, ilmeisesti suurtaimen, piti miehen vapaa tunnin mutkalla, eikä suostunut edes näyttäytymään jurratesaan pohjaan. Lopulta Pajusto hermostui kisa-ajan lopuessa ja nakkasi kiven perään. Samassa koukku irtosi ja monia Tenon väkäleukoja väsyttänyt mies lähti jupisten mittauttamaan saalistaan.

Vaan kuinka kävi Timo Ojalaiselle kahdeksan vuotta sitten:

–Sain joululahjaksi perhosteluvälineet ja menin jäiden lähdettyä joelle ihmettelemään, mitä tällä pitäisi tehdä, miten sillä pitää vispata. Leijonapuiston yläpuolella on niin sanottu Raskulampi. Siihen virtaavan uoman yli menee pieni silta, ja minä marssin sille uittamaan ainutta mukana ollutta perhoani. Kala täräytti heti kiinni, enkä tietenkään tiennyt tehdä mitään oikein. Siima katkesi, Ojalainen muistelee.

–Lähdin kotiin, solmin siellä uuden perhon siimaan, miten taisin ja palasin samalle sillalle. Taas tuntui raju nykäisy ja kädet horkassa koetin kiskoa kalaa rannalle. Ihme kyllä, tällä kertaa se pysyi. Sillä oli minun ensimmäinen perhoni leukaperässä kiinni. Siinä paikassa minusta tuli perhomies.

Kairokoski on Viinikanjoen helmi, sillä se tuottaa taimenenpoikasia vuosittain. Kuvat: Mikko Törmä.

Viinikanjoki Fakta

Killin Voima Oy:n Käenkosken voimalaitos valmistui 1957, ensimmäiset velvoiteistutukset taimenia vuonna 1959.

Vuonna 1979 aloittanut yhdistys Parkanon Urheilukalastajat perusti noin kolmen kilometrin alueelle Kairolammesta Turpeuslammen alajuoksulle asti virkistyskalastusalueen ja alkoi myydä kalastuslupia vuonna 1988. Kertyneitä varoja on käytetty jalokalojen istutuksiin.

Jokeen on tuotu taimenia, kirjolohtia ja harjuksia. Harjuksen alamitta on 35 senttiä, taimen on rauhoitettu.

Neljä koskea, Kairokoski, Haapaskoski, Lehtiskoski ja Viinikkakoski. Haapaslammelle rantaa kiertävä kalastuslaituri nuotiokatoksineen liikuntaesteisille valmistui vuonna 1997.

Kalastusluvan lisäksi 18-64 -vuotiailla pitää olla suoritettuna valtion kalastonhoitomaksu.

Kalastuslupa sekä kalastonhoitomaksu on esitettävä valvojille niitä pyydettyäessä. Vuorokausiluvalla saa ottaa kaksi kirjolohtia ja kausiluvalla yhden kirjolohen vuorokaudessa.

Sallitut kalastusalueet on merkattu jokikarttaan.

Kalastus on sallittu vain heittokalastusvälineillä, kuten perholla tai uistimella. Onkiminen ja syötien käyttö on kielletty.

Kalastus on kielletty syysrauhoituksen aikaan 1.9.-30.11. koskialueilla.

Nuorisolupa: alle 12-vuotias nuori saa kalastaa huoltajansa luvalla ja kalastusvälineellä siten, että vain yksi vapa on yhteensä käytössä kerrallaan. Kalastus tapahtuu vuorokausiluvan sääntöjen ja kiintiön mukaan.

Kihniön joulu

Jarmo Hammo

Kihniön Kilta, 1950 – ja 1960 -luvuilla toiminut kotiseutuyhdistys julkaisi vuonna 1960 Kihniön Joulu – nimisen lehden. Siinä oli tietysti seurakunnan eli kirkkoherra Aate Nummisen tervehdys, muistelmia rintamalta, Tarmo Markkulan juttu joulukuusen historiasta, Tauno Mustaniemen artikkeli vanhoista kihniöläisistä kuten Maalari-Kustaa, Salomäen Epraimi, Oja-Matti ja Luomalahden Penttu. Suo oy:n johtaja Ilpo Mikola arvioi turpeennoston tulevaisuutta, oli kuvaus 50 vuotta aiemmin tsaarin antamasta määräyksestä Kihniön itsenäisen seurakunnan muodostamisesta, rehtori Väinö Hattusen kirjoitus kotiteollisuuskoulusta. Siellä täällä oli omatekoisia runoja, pikku vitsejä, sutkauksia ja sananparsia:

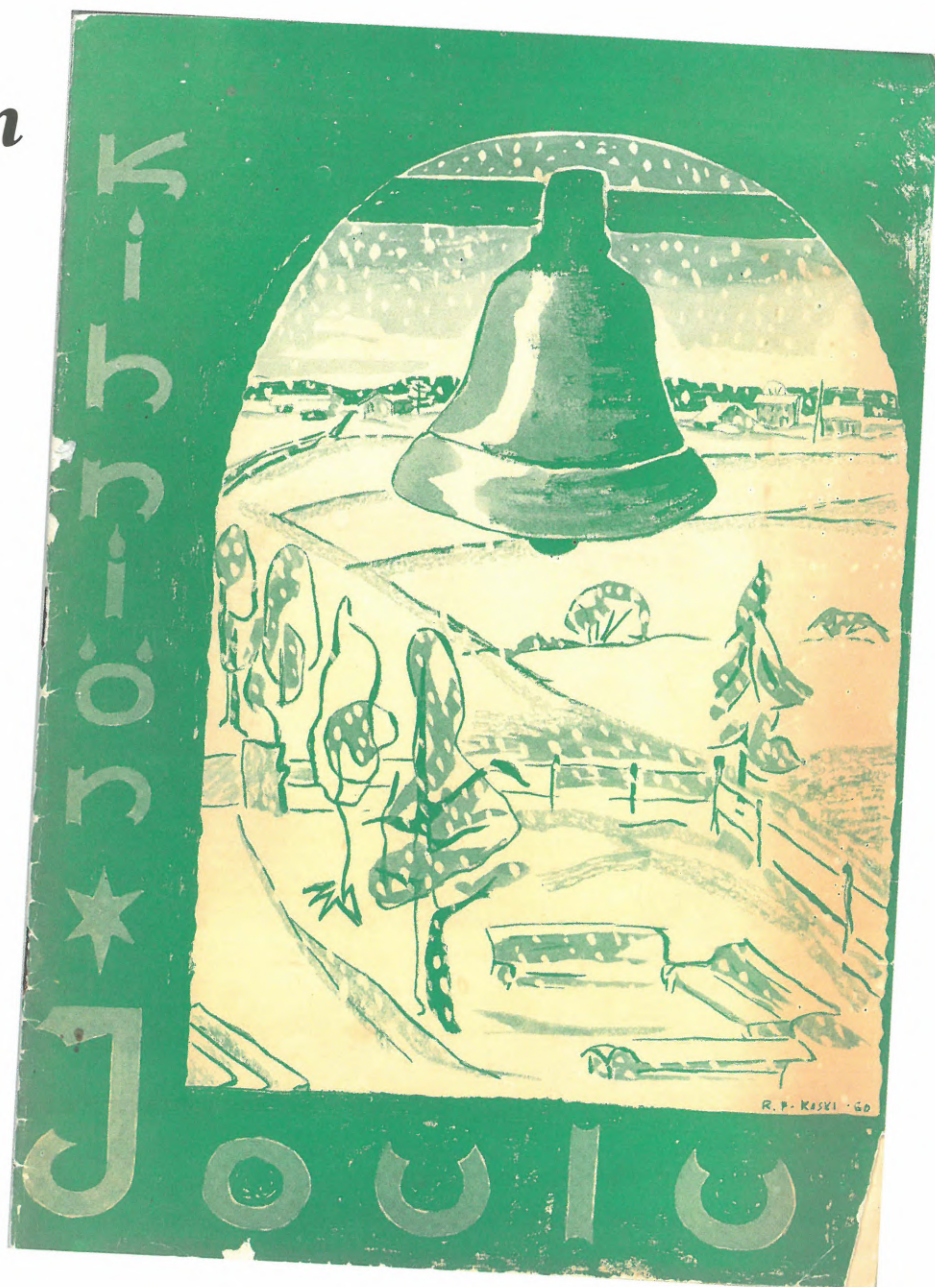
”Minä tässä niin kauan isäntä olen, kun isä on tallis”, sanoi Kuusiston Erkki

”Mulle maksettiin syytinkisuoloja”, sanoi Jokisalon vaari, kun emäntä suolasalkkarilla löi

”Vieläkö tulee vai joko ma nostan housuni”, sanoi Kuusiston Bruuno kun isältään selkään sai

Lehteen kirjoitti myös nimimerkki ”Pasi”, joka monisanaisesti kehui kihniöläisiä. Uudesta lehdestä hän totesi: ”Kihniöläisten puuhakkuutta ilmentää vielä sekin, että he ovat ensimmäisinä äänenkannattajamme alueella pystyneet aikaansaamaan ikioman joululehden. Parkanolaiset ovat meinanneet jo vuosia sitten, mutta meinaamiseksi on jäänyt.” No, jossakin asiassa Kihniö on sentään ollut edellä Parkanoa.

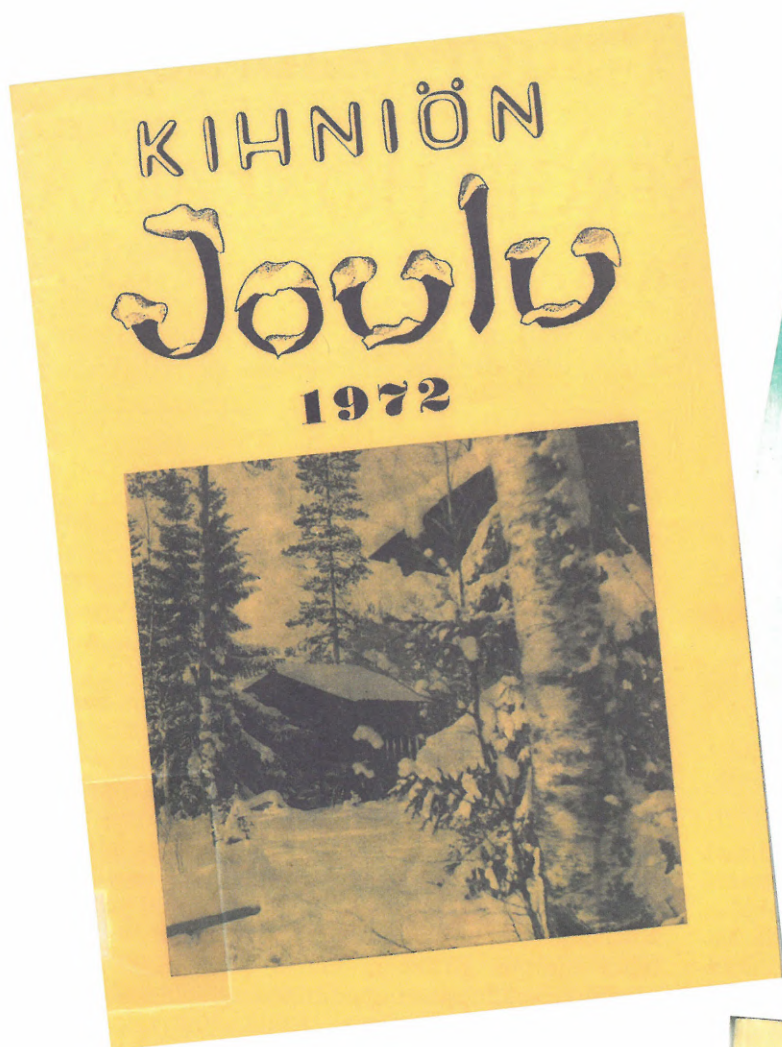
Ensimmäisessä joululehdessä on myös valokuvasarja Kihniön Killan toiminnasta: on Pyhäniemen kärjen mökki, Kyhäräisen saarella näytelty muinaiskäräjät, pääoldermannina tietysti Tarmo Markkula sekä viljan puintinäytös, josta kuvateksti käyttää nimeä partenkoliaiset. Kukahan tietää, mitä sana tarkoittaa?

Kihniön Päivän kavalkadissa esiintyivät Kihniön asukkaat luolamiehistä nykyihmisiin. Luolamiehiä Kihniössä? Eihän täällä ole edes luolia!

Vuonna 1961 ei ilmestynyt Kihniössä joululehteä, mutta 1962 saatiin uusi numero valmiiksi. Toisin kuin ensimmäisessä numerossa nyt julkaistiin myös toimituskunta: Tauno Mustaniemi, Väinö Antila, Sakari Saukko ja Tarmo Markkula. Kihniön Kilta oli jonkunlainen poikakerho, sillä lehden toimituskuntaan tai artikkelien tekijöiksi ei kelpuutettu ainuttakaan naispuolista. Lehdessä oli sama nuoren taiteilijan Raimo Paasikosken tekemä kansi kuin kaksi vuotta aiemmin, Aate Nummisen tervehdys, Kihniön laulun nuotti ja sanat, Kaarlo Toimen kirjoitus vanhoista kirkkoteistä, artikkeleita maanviljelyn edellytyksistä ja juuri loppuunsaattetusta kirkkoremontista.

Hannu Saha kirjoitti mielenkiintoisen historiikin Kihniön vaakunan vaiheista. Kihniön kunta oli jo vuonna

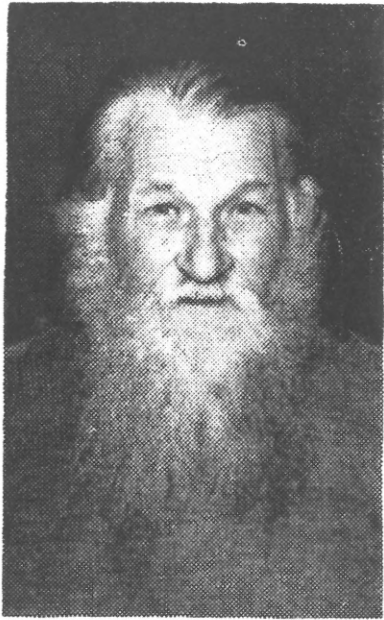

1950 pyytänyt Germund ja Heikki Paaerilta ehdotuksia vaakunaksi. Vuonna 1960 kunta yhdessä Maa-laiskuntien Liiton kanssa käynnisti vaakunakilpailun. Voittaja oli Olof Eriksson. Kunnanhallitus suositti kuitenkin Gustav von Numersin suunnitelmaa. Kun asia meni valtuustoon, siellä jostain syystä päädyttiin nykyiseen Toivo Vuorelan vaakunaehdotukseen, joka ei missään vaiheessa ollut ykkösvaihtoehto!

Liekö Kihniön Killassa tullut erimielisyyksiä lehden linjasta vai suuntautui aktiivisuus muualle, mutta Killan julkaisemaa joululehteä ei enää julkaistu. Kihniön Joulua rupesi julkaisemaan vasta 1970-luvulla Lions Club, joka sentään hyväksyi naisiakin kirjoittajien joukkoon.

Vuonna 1960 Kihniön Killan aktiivi Tauno Mustaniemi lähti Myllykylään haastattelemaan legendaarista tietäjää Sergei Honkalaa. Saattoi olla viimeisiä kertoja, kun nämä kaksi peruskihniöläistä tapasivat, sillä seuraavana vuonna Sergei ei enää pystynyt kotona asumaan, vaan hänet vietiin sairaalan vuodeosastolle, jossa kuoli 1962. Nykyään on muotia kierrättää, joten tässä yhteydessä on kai sopivaa kierrättää eli uudelleenjulkaista Kihniön Joululehdestä mainio artikkeli Sergein muisteluksia vanhoista kihniöläisistä joulutavoista.

SERGEI HONKALAA TAPAAMASSA

Luminen marraskuinen maisema vastaanotti meidät Kihniön Myllykylässä, käydessämme tervehtimässä Kihniön "patriarkkaa" Sergei Honkalaa. 84-vuotias haastateltavamme oli viime aikoina sairastanut ja joutunut olemaan vuoteessa jo pitkähkön ajan. Mutta henkinen virkeys on säilynyt ja auliisti hän paneutui vilkkaaseen keskusteluun, joka kosketteli etupäässä entisajan joulunviettopajoja.

Tiedusteltuamme suoraan miten entisaikaan joulua vietettiin, Honkala aluksi vältteli asiantuntemustaan: "Minä olen vasta rippikouluikässä ruvennut seuraamaan maailman menoa. Olen ollut äitini puolelta ujoa sukua. En ole tämän takia tohtinut liiemmältä asioita tonkia. On sitä kuitenkin jotain jäänyt muistinkin lokeroihin ja ensimmäisiä tapah-tumia muistan kolmivuotiaasta. Sen olen ajanlas-kusta pannut merkille."

Halusimme kuitenkin tietää entisajan joulunvietosta enemmän. Tiesimme haastateltavamme suuren asiantuntemuksen ja kysyimme entisajan jouluruokien valmistustapoja, jouluruokien määrää ja lajeja. Honkala kertoi: "Niin, entisajan jouluruoat olivat nykyisiin verrattuna perin yksinkertaisia. Oli sahtia, lihasoppaa, maitovelliä, kolmenlaista leipää, nimittäin varileipää, nostatesta ja tavallista ruisleipää. Jos oli käyty kaupungissa sieltä tuotiin kuivaa kalaa. Varakkaammat ihmiset saivat joulupöytänsä paistinkin. Se oli leikattu sian teurastuksen yhteydessä sen selästä leikkaamalla siitä viisi tuumaa

leveä palkki. Kun se paistettiin sai siitä ahvattukin lihansyöjä tarpeekseen. — Jouluruokien valmistus alkoi jo pyhäinpäivästä, jolloin ruvettiin tekemään joulusahtia varten maltaita. Tuomaanpäivä oli varsinainen joulukaljan tekopäivä. — Jouluna oli ruokapöytä katettuna kautta pyhän. Siitä sai ottaa purtavaa milloin vain halusi."

Kysyessämme entisajan joulunviettopaajoja Sergei Honkala kertoi kihniöläisten kirkkomatkoista seuraavasti: "Jouluyö oli entisaikaan kihniöläisille raskas yö. Tämä johtui siitä, että kirkkoon piti päästä ja matkaa etäisimmästä kolkasta Sulkavan seudulta oli Parkanon kirkolle yli 40 km ja pitäjän länsilaidaltakin yli 20 km. Joulujumalanpalvelus alkoi aamulla klo 6, joten kyllä siinä miltei yö meni silloisilla kulkuneuvoilla kirkkomatkalla. — Hartaina ajettiin kirkkoon, mutta paluumatkalla oli Linnanjärvellä tapana ajaa kilpaa. Silloin koetettiin kenen hevonen oli nopein. Kyllä siinä tuiskeessa viitat jäältä meni monasti nurin kun ajettiin ohi. — Jos länkiä kiinnittäessään ei ollut muistanut lukea 'Isä meidän' rukousta saattoi tulla piru rekeen. Tällöin hevonen väsyi, jäi jälkeen ja hikoontui kuin raskas tukkikuorma olisi ollut perässä. Tästä pätkähästä ei päässyt muuten irti kuin pysäyttämällä hevosen ja tekemällä sen eteen ristinmerkin sekä lukemalla 'Isä meidän' ja 'Herran siunaus' rukoukset."

Tiedustelimme vielä mitä erikoisia joulutapoja on haastateltavamme mieleen jäänyt ja joita ei enää käytetä. Sergei Honkala kertoi: "Joulukoristeista tulee mieleeni jouluristi, joka oli käytössä. Siinä oli ensinnäkin risti, joka oli vyöllä köytetty ja hakotupsut, jotka roikkuivat rististä. Jouluristi pystytettiin pitkän riu'un latvaan tallin tai rehuladon nurkalle. Muistan vielä miten olin Kirvesniemessä jouluristiä pystyttämässä ja miten sen talkoon jälkeen annettiin kulaukset joulujuomia joka miehelle. Jouluristi kaadettiin pois paastonaikaan. Ennen oli myös tapana pitää joulurauhaa ensimmäisestä adventista ruveten. Jos pidettiin häitä sai niitä pitää vasta Jussin päivänä."

Kiittäen haastateltavaamme erinomaisista tiedoista sekä toivottaen rauhaisaa elämän iltaa, poistuimme mieli tyytyväisenä, tuntien ihailua Sergei Honkalan tiedoille ja elämänviisaudelle.

Tauno Mustaniemi

HYVÄ OPPIMAAN. Raija tyttönen Kihniöstä oli ollut viikon Parkanon yhteiskoulussa. Kun Raija tuli sunnuntaiksi kotiin ja naapurin lapset tulivat tervehtimään koululaista tokaisi äiti Raijalle, että "Puhuppas Raija nyt vähän ruotsia, että toisetkin kuulee".

Hillopieksu muistelee

Kauko Huhta

Meillä vanhoilla on monella se hyvä puoli, että jos emme kovin hyvin muista uudempia asioita, niin ainakin vanhat asiat palaavat paremmin mieleen. Tässä joitain muistoja vuosien varrelta.

Ensi vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta kuntamme itsenäisyydestä. Me kahdeksankymppiset emme kuntamme aivan alkuaajoista muista mitään. Parkanon-Kihniön kirjasta löytyy paljon mielenkiintoista tietoa.

Ohessa oleva kuva on otettu Honkalan Sergeista v.-55 Yläneen (Ala-Katara) päädyllä laatikkokameralla. Olin tätini Signen luona kylässä ja sattui Sergeikin olemaan siellä. Sergeillähän oli erinomainen muisti. Hän muisti melkein kaikki Kihniön suvut ja talojen nimet. Ehkä sekin auttoi, kun hän toimi suntiona monta vuotta. Sergeiä sanottiinkin käveleväksi tietosanakirjaksi.

Sotien jälkeen kiersi Satakunnassa vanhuksia haastattelemassa kuuluisa kielitieteilijä Pertti Virtaranta. Kihniöstä hän haastatteli mm. Sergei Honkalaa ja Amalia Toivosta. Itsekin muistan Amalia Toivosen haastattelun, kun Isäni ja Murorinteen Santeri olivat Virtarannan kavereina Amalian mökillä. Haastatteluiden pohjalta syntyi kirja: Vanha kansa muistelee.

Tässä muutama Honkalan kertomus kirjasta.

Mesikämmen

Jytilän isäntä tervehti Virtain Mesimäkee ja sano että "terveisii, mesikämmen". Mesimäki otti ittehensä ja sano, että "kyllä viä mesikämmenestä vastukseh näjet"----- Ja karhu kaato Jytilän karjasta lehemän.

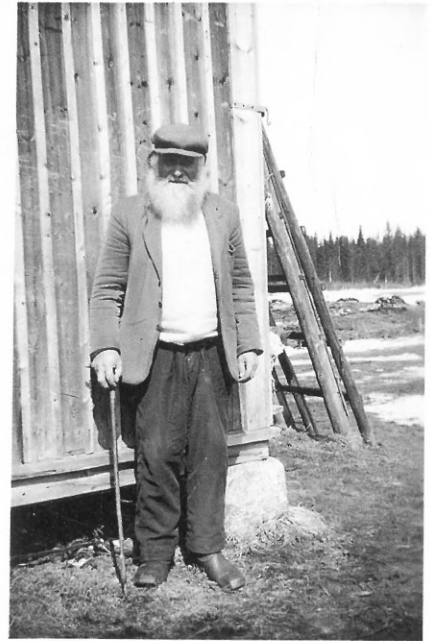
Taivas aukenee

Taivas aukenee niinkun suuri venes silloin, ku autuaita kuolee. Tulee kirkkahampi kohta kum muolla. Leponiemien Iiska oli kuolintaulisansaj ja ihmiset kattelivat taivahalle, että koska se kuolee, että koska se taivas aukenee, että koska Lepo-Iiska kuolee.

Tapion pöytä

Kerram minä pääsin seleville, että mikä on Tapion pöytä: se on sellainem mänty, jossa on ihan tasanen larva. Niitä on tuollaisia nevamäntyjä jois on tasanel larva.)

Jokaisella on lapsuusmuistonsa. Itse asuin Jokikylän kaupalla melkein koko lapsuuteni., koska äitini oli siinä myymälänhoitajana. Se olikin hyvä näköalapaikka uteliaalle pikkupojalle. Joka pyhäamu kokoontui miehiä korttia pelaamaan kallioille, jossa nykyään on Sääntin

talo. Toinen hyvä paikka oli Jokisalon metsässä oleva kivi. Kiihkeää oli peli, kun pimeällä oli valaisimina vain tulitikut. Sodassa olleilla miehillä ei ollut oikein muutakaan huvia

Parhaita kavereita pikkupoikana oli minulle Taupilan Aarno. Kävimme yhdessä "päivämiehenä" Kiviniemessä. Siellä oli hyvin ystävällistä väkeä. Saimme aina jotain "palkaksi". Kerrankin saimme tuoreen kakon. Aarno taisi syödä sen jo matkalla. Yksi huvi oli, kun taskulampun päälle laitettiin punaista paperia ja sillä pidätettiin autoja. Ärräpäitä kuului, kun kakaralauma paineli metsään pakoon.

Sodan jälkeisenä aikana kuljettiin retkillä kuorma-auton lavalla, jossa oli penkit ja pressu peittona. Monella retkellä olin mukana. Toisena rippipappinani oli Merisaari; hän kutsui meidät kylään Kurikkaan, johon hän oli mennyt Kihniöstä. Hellgrenin Iiskan autolla sinnekin me seurakuntanuoret huristettiin. Vaimoni Irene kertoi, kun hän oli 4-H:n retkellä Turussa ja Naantalissa Iiska ajoi yksisuuntaista katua ja tuli meri vastaan; ei auttanut kuin jurruttaa takaisin.

Marraskuun lopussa tulee kuluneeksi 80 vuotta talvisodan alkamisesta. Vaimoni isä haavoittui kuolettavasti 2.3.1940 taipaleessa, kuoli 10.4.-1940 Seinäjoen sotasairaalaan. Talvisodassa antoi henkensä isänmaan puolesta 18 Kihniön miestä.

Jatkosodasta omalla ikäluokallani on hieman muistoja. Kävi isä lomalla aina joskus. Elävin muisto on erästä joulusta. Joulupukkia ei tullutkaan, mutta isä toikin mukanaan ison paketin. Aukasin paketin ja sieltä löytyi poljettava puuhevonen. Joulupukki oli sen isälle antanut Rovaniemellä. Oli kai niin kiire, ettei ehtinyt tuomaan.

Näitä muistoja kirjoittaessani ajattelin, kuinka lyhyt on ihmisen elämä. Siteeraan jälleen kerran Tuntematonta Sotilasta: "Ei soo ihmises, soon suuremmas käres." Joulun Herran siunausta kaikille lukijoille.

Makuja kautta maailman osa II

Kari Tammela

Tammelan perhe ruokailemassa.

Ecuador on ollut eksoottisin maa, missä olemme asuneet. Lähes kuuden vuoden aikana tapahtui paljon ja outoa työssä ja siviilissä. Yhden kirjan verran: El Ingeniero de la Puta.

Makujen maailma avautui koko kirjossaan.

Ecuadorista on jäänyt monta ruokalajia oman perheen ruokalistaan. Esimerkiksi alkuruoka Ceviche de camaron: katkarapuja, juuri puristettua appelsiinimehua, pieneksi silputtua sipulia sekä tomaatteja, suolaa ja Tabasco maun mukaan. Seos pannaan jääkaappiin ”kypsymään” pariaksi tunniksi ennen ruokailua. Alkuruoka syödään juuri valmistetun popcornin kera.

Toinen erittäin pidetty meidän perheen herkku on Concha del Horno (uunisimpukat): veteen säilöttyjä simpukoita (Suomessa kaksi purkilista, vesi kaadetaan pois), yksi iso sipuli silputtuna, neljä valkosipulin kynttä, muutama laakerinlehti, suolaa ja paljon pippuria sekä tarpeeksi paljon voita. ”Kolmen tunnin kulutta uunissa on herkkupala haarukassa.”

Tätä ruokaa syödään patongin kanssa, patongin palasella me kaavimme viimeisetkin mausteiset nesteet.

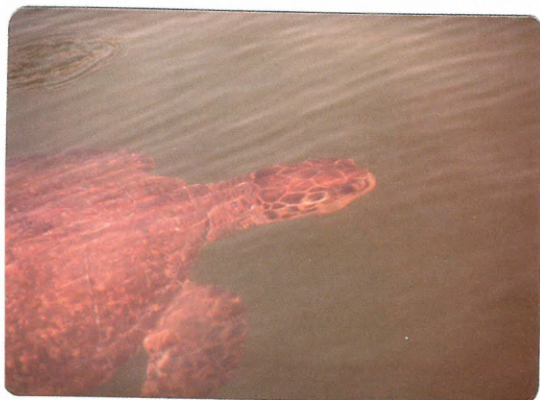
Ensimmäiset amebat vaimoni Hilkka sai raaoista osteereista. Amebat olivat Ecuadorissa jatkuva riesa varsinkin supersiistille sairaanhoitajalle. Kerran Hilkalla oli pahin mahdollinen laji ameba histolitiga, joka voi kulkeutua veren mukana kaikkiin tärkeisiin elimiin. Tuttavapiiristä kuoli muutama henkilö.

Hilkka sai kovat antibiootit, jotka veivät suun kalvot ihan verille ja mahan sekaisin. Tämän lääkityksen vaikutukset ilmenevät vieläkin yllättävinä vatsakipuina.

Onneksi Hilkan ei tarvinnut syödä ruokia metsäkämpillä ja puun myyjien kodeissa niin kuin minä jouduin tekemään.

Viidakoon puunhankintaan

Meksikosta Chileen pitäisi kaikki metsiköt olla alkupe-räisväestön omistuksessa.

32 asteen lämpötilassa, siihen ei totunut.

Nurkassa vilkkui pieni akula toimiva televisio ja toisessa nurkassa soi radio paikallista musiikki Cumbiaa.

Ruokajuoma oli juuri puristettu mehu tai isäntä halkaisi kookospalmun hedelmän, jolloin likaista juomalasia ei tarvittu, juotiin suoraan aukosta tai pillillä imettiin.

Hedelmiä oli paljon. Tavallisesti pääruoka oli kanaa, sianlihaa piti vältellä, koska siinä voi olla trikiiniä.

Kansallisruokana koko inkakulttuurin alueella oli marsu riisipedillä. Se oli myös pyhäruoka pienimissä kaupunkiperheissä.

Hyvin maustetun riisipedin päällä oli uunissa ruskeaksi paistettu marsu, tuli mieleen liito-orava. Kaupan vahvistumisen jälkeen otettiin jokaiselle jalalle paikallista pontikkaa Sumiria.

Kuvassa näkyy Perun Cuscosa olevan ravintolan ruokatarvevarasto, elävät marsut ja ravintolan keittiö.

Melkoinen väärinymmärrys

Olin kaksi kertaa Perun Iquitosissa, joka on lähellä Brasilian rajaa syvällä Amazonasin viidakossa Andien juurella. Raute on sinne toimittanut

Ecuadorista ruokakuvia:

Vasemmalla meritähti, merikilpikonna ja kansanjuhlan herkku taskurapu ja juomana Sumir-pontikka.

Oikealla Otavalon kaupungin torin lihaosasto, kirves ja pukki ja otavalotar on ostanut juhlahiinan koppaansa.

Minun vakanssini oli virallisesti tehtaanjohtaja, mutta kun loppui raaka-aine, jouduin menemään viidakkoon järjestämään puunhankintaa, teetättämään metsäautotiet ja neuvottelemaan puun hinnat sekä valvoa metsäosaston työt.

Aluksi neuvoteltiin kyläkokouksessa hinnat, mutta loppujen lopuksi hinnan määrittäjä asumuksen isäntä. Ne neuvoteltiin viidakkomajassa syöden ja juoden.

Normaali viidakkomaja oli kaksikerroksinen. Yläkerrossa asuttiin ja nukuttiin. Yhdessä nurkassa oli huussi, mistä tavara putosi alakertaan, jossa oli pari sikaa, kanoja, marsuja eri karsinoissa. Lehmät olivat eri aitauksissa.

Yläkerrokseen kiivettiin vinoja tikkaita pitkin. Kun minä nousin ylös, koko tönö heilu.

Ruoka oli erikoista, mutta siihen tottui, se jopa maistui. Mutta siihen paskan hajuun, joka nousi alakerroksesta

konelinjoja.

Ensimmäisellä kertaa en osannut vielä espanjaa, sain siellä silloin uuden tittelin.

Tehtaanjohtaja "umpiespanjanpuhuja" tarjoi meille kaupungin ainoassa "kansainvälisessä" ravintolassa aterian.

Minä keskustelin Rauten asentajien kanssa suomeksi työasioita. Tehtaanjohtaja kuuli vähän väliä puusta, puusta ja puuksi j.n.e.

Syötyä lähdimme hotellille, mutta johtaja ajoi hotellimme ohi. Kohta olimme ilotyttöalueella.

Monen kysymyksen jälkeen selvisi, että la puta on huora. Johtaja luuli meidän olevan huoran tarpeessa. Kun asia selvisi hänelle hän nauroi katketakseen ja otti minua kädestä kiinni lausui: Tammela El ingeniero de la puta. Tammela huorainsinööri.

Hilkka ja Kari Tammela ruokaostoksilla Santiagon torilla.

Ylhäällä vasemmalla on erilaisia simpukoita, vieressä on erikokoisia mustekaloja, sitten suurempia ja pienempiä kotiloita ja simpukoita. Perunoita, papuja, yrttejä, kesäkurpitsaa ym vihanneksia ja lukematon määrä hedelmiä. Ecuadorissa niitä oli tuplasti lisää.

Australiaan.

Englannin kielen taitoni oli huono seurustelukielenä. Kaverikseni tuli Kaima Kari Singaporesta, Vesa Lahdesta.

Kauhukseni huomasin, että kavereita ei näkynyt Kuala Lumpurin Hotel Hiltonissa. Hotellin ympäristökin oli aivan outo minulle. Missään ei näkynyt euroalaisia kirjaimia ja henkilökunnan kielitaito oli yhtä huonoa kuin minunkin.

Meillä oli tapaaminen tuloiltana Malesian koillisen osavaltion maaherran kanssa, joka omisti useita vaneritehtaita. Hän oli pyhiinvaellusmatkaltaan Mekasta palaamassa kotiinsa.

Rankkasateiden vuoksi kaveri olivat myöhässä. Toista tuntia minä pidin seuraa hänelle, ennen kuin pojat saapuivat. Kesustelumme aikana sovimme maaherran kanssa, että hän tarjoaa tyypillisen illallisen kotikonnuillaan. Tämän illallisen tullen muistamaan aina.

Hienolla limusiinilla lähdimme ajamaan tummenevassa illassa ulos kaupungista. Menomatalla isäntä kertoi, että tämä

Toisella kertaa kun kyläilin Iquitoksessa menimme illalliselle tehtaan moottoriveneellä. Hän puhui paljon ajaessaan ja melkein osui erääseen kelluvaan kotiin.

Tällöinkään sanavarastoni ei ollut vielä hyvä, joten en ymmärtänyt mitä me söimme. Ehkä niin parempi. Ainakin kalaa, sammakonkoipia, majavaa sekä apinan lihaa. Kaikki oli hyvin maustettuja, mutta kaikki liharuoka maistui lähes kananlihalle.

Galapagossaarilla olimme yhden viikon 10 hengen veneellä kiertämässä eri saaria. Uistin oli koko ajan meressä ja sieltä tuli pääasiallinen ravintomme.

Komennus päättyi tammikuussa 1987 ja palasimme Mexicon kautta, sen lämmöstä + 37+ – 37asteen pakkaaseen Järvelän tyhjiin asuntoomme.

Muutuin myyntimieheksi, olin myyntipäällikkö ympäri maailmaa niissä maissa missä puhuttiin espanjaa ja portugalia.

Samalla minun piti kehittää Rauten sorveja myös kovan ja sitkeän eucalyptyksen sorvaukseen.

Oksettava talon erikoinen

Lokakuussa lähdin Aasiaan, Malesiaan, Indonesiaan ja

ruokalaji on nykyään kielletty Malesiassakin, joten valokuvaaminen on kielletty. Alkuruuuan jälkeen isäntä kysyi minulta: ”Syömmekö me talon erikoisen??” Nyökkäsin hänelle myöntävästi. Siirryimme pyöreään pöytään, missä oli keskellä pyöreä aukko.

Tarjoilija toi apinaa tukasta riiputtaen ja näytti isännälle sitä kuin viinipulloa Euroopassa.

Isäntä nyökkäsi hyväksyvästi. Tarjoilija pujotti apinan pöydän reiästä otti vasemmalla kädellä tukasta kiinni. Oikeaan käteen oli ilmestynyt viidakkoveitsi, jolla hän sivalsi apinan kallon auki, tukka jäi tarjoilijan käteen. Isäntä otti lusikan ja kurotti sen elävää apinaa kohti. Silloin minä nousin pystyyn ja menin vessaan oksentamaan. Parin minuutin kuluttua kaikki kolme suomalaista olivat koolla päivittelemässä näkemäämme. Odottelimme muutaman minuutin ennen kuin palasimme ruokapöytään.

Isäntä nauraa hekotti tehtaanjohtajan kanssa: ”Teiltä jäi lämmin ruoka syömättä!” Jälkiruoka oli maukasta ja vatsan täyttävää.

Indonesiassa kiinalaisessa ravintolassa selvisi miksi isäni Kasper ei saanut patenttia pyörivään pöytäideaansa. Pöydän keskusta pyöri, mutta ei laskeutunut samaan

Baari Ecuadorin tienvarressa
3000m korkeudessa.
Naudan kylkeä
messutapahtumassa
Argentiinassa.

Maissibaari Brasilian Curitibaassa
ja Hilkka Tammelan sylissä
isohko sirimoija-hedelmä.

tasoon kun varsinainen
pöytälevy. Pyörivässä osas-
sa pyöri kuuma iso kattila,
jonka sisuksissa oli reiälliset
lokerot, johon kukin syöjä
laittoi omat eväät kiehu-
maan.

Pitkä paluumatka Australiasta

Australiaan menin aivan
yksin, Rauten agentti vei
minua sikäläisissä vaneri-
tehtaissa. Kolme päivää olin
yksityisoppilaana Melbourn-
nen yliopistolla. Yliopiston
laboratoriolinjalla sorvattiin
ja kuivattiin eucalyptysta.

Australiassa on eläin-
kunta erilaista kuin muilla
mantereilla. Kengurukanta
oli niin paljon lisääntynyt,
että niistä voi tehdä ateri-
oita niin kuin emulinnuista.

Paluu Suomeen kesti pi-
simpään kuin koskaan. Tällöin oli pulaa polttoaineista.
Matkareitti oli Brisbane-Sidney-Singapore-Dubai-
Amsterdam-Helsinki. Välilaskut kestivät pari tuntia, nii-
hin kului noin 10 tuntia. Lentoaika oli yhteensä yli 30
tuntia eli yhtä soittoa matkalla pari vuorokautta.

Edellisenä vuonna olin ollut matkoilla 163 vuorokaut-
ta. Kolmen viikon Espanjan ja Portugalin markkinoin-
timatkalleni otin vaimoni Hilkan mukaan. Kuusituhatta
kilometriä tuli ajettua. Olimme syöneet jo aiemmin ca-
lamareita eli mustekaloja, mutta Bilbaossa vanhassakau-
pungissa meille suositeltiin Calamares en su tinta. Mus-
takala oli keitetty sen omassa musteessa. Maku ei ollut
meidän suunmukainen eikä ruuan hinta kukkaroon so-
piva.

Kun palasimme tältä matkalta, niin oli yllätys odotta-
massa. Minulla oli kutsu Rauten hallituksen puheenjohta-
jan vuorineuvos Mustakallion huoneeseen. Siellä oli myös
toimitusjohtaja. "Etelä-Amerikka on puuteollisuuden
kasvava maanosa. Olemme päättäneet perustaa Brasiliaan
konepaja- ja myyntiyhtiön. Me olemme päättäneet, että
sinä Kari menet sen perustamaan ja johtamaan."

Nyt en kysellyt perheeltäni mitään, vaan suostuin tar-
joukseen. Meitä lähti viisi tammelalaista Brasiliaan, kos-
ka Kimmo oli USA:ssa yliopistossa opiskelemassa.

Olin käynyt monta kertaa Brasiliassa Ecuadorista kä-
sin, messuilla ja tietysti katsomassa setääni Lauria ja nel-
jää serkkua perheineen. Vanhimmalla serkullani Jaakolla
oli Rion lähellä tunnettu huonekalutehdas La Casa de
Finlandia, mallisto oli lähellä suomalaista designia.

Brasiliassa yleinen ruoka on churasco, jota syödään
perhekunnittain ja sille on omat ravintolat churasceri-
at. Ruoka grillataan pitkissä miekanmuotoisissa vartaissa.
Vartaista on normaalisti kymmenkunta, joissa on erilaista
lihaa.

Kun tulen curascariaan, ovella maksetaan ruoka ja juo-
mat vain laskutetaan jälkikäteen. Ruokaa saa syödä niin
paljon kuin sielu sietää. Jokaiselle miekalle on tarjoilija,
joka käy pöydissä tarjoamassa omaa ruokalajia. Vartaassa

voi olla kimpale häränlihaa, josta tarjoilija viiltää sinulle mieleisesi palan, vartaissa on lampaan-, kanan- ja sianlihaa. Kanan sydämiä on pienimmissä vartaissa.

Vanhemmille miehille, harmaapäille, tarjottiin puhvelin kyttyrää, se kuulemma nosti potenssia. Pöydässä oli leipää, salaatteja, vihanneksia, perunasaalatteja, tummia papuja sekä pebre-maustetta ja tomaatteja. Palanpainikkeeksi oli olutta ja mielestäni maailmanparasta kyytipointia, Koskenkorvaakin parempaa on Caipirinha. Sille on tehty oma tarjoilulasi. Lasin pohjalla on pieni kuoppa, jonne laitetaan hienoa sokeria. Tämän päälle pannaan lasin reunoja myöten jäämurskaa, sitten siihen lisätään kahden lemonin puristettu mehu. Lopuksi lisätään brasialaista sokeriruokopontikkaa. Sitä saa nykyään parhaita Alkon liikkeistä.

Ruokailun jälkeen tuntee itsensä kylläiseksi sielultaan ja ruumiiltaan.

Toinen ruokalaji on kehittynyt orjien keskuudessa. Tilojen omistajat jättivät teurasjätteet orjien ravinnoksi. Orjilla oli omat pienet kasvimaat, joissa oli papuja muita kasviksia. Siitä kehittyi hyvin energiapitoinen Feijoada, sitä syötyäni huomasin vatsani turpoavan ja ilmavaivat tulivat vähän myöhemmin.

Argentina oli ennen Juan Peronin aikakautta maailman rikkaimpia valtioita ja lihan syönti on ollut valtaväestön ruokalaji. Nykyäänkin kun menet ravintolaan ja tilaat pihvin ilman mainintaa paiston laadusta saat lähes koko ison lautasillisen häränlihaa, joka lähes valuu verta. Paistoaste on silloin el punto. Jos tilaat lihan hyvin paistettuna, katsotaan sinua vähän alaspäin.

Argentalaiset eivät voi lähteä minnekään ilman mateetä. Se argentalaisen pensaan lehdistä tehtyä teetä. Illanistujaisissa normaalisti isohko mateekuppi kiertää ihmiseltä toiselle ja kaikki imaisevat samasta pillistä juomaa. Juomalla on hyvin piristävä vaikutus. Kokaiinin ja teen välimuoto.

Toinen kotiruoka on parillada, niin kuin nimikin viittaa grillaukseen. Grillin antimina yleensä on sisäelimet, kateenkorvista härän palleihin. Puolet argentiinalaisista ovat italialaista syntyperää ja siellä juodaan viiniä.

Neuvostoliiton hajoaminen toi Suomeen

Katselimme tyytyväisinä televisiolähetystä Neuvostoliiton hajoamista. Emme osanneet pelätä, että se vaikuttaisi meidän elämäämme. Kun kahden välinen tavaravaihtosopimus loppui niin Rautelle jäi vaneritehtaan ja lasitulevytehtaan koneet tehtaan varastoon. Rauten ligviditeetti laski rajusti, Raute Do Brasil pantiin lepäämään ja Tammelat palasivat Suomeen markkinoimaan Rauten koneita Suomesta käsin.

Kiersin taas ympäri maailmaa konsulttina ja myyntimiehenä.

Tällä kaudella Raute myi minut Pöyrylle vaneri- ja lasitulevyasiantuntijaksi maailman projektiin Meksikoon. Kiersin siellä kolme viikkoa katsomassa kahden Querreron ja Oaxhan osavaltioin metsävaroja. Querrerossa

asuin Acapulcossa. Ensimmäisenä iltana meni ravintolakadulle katsomaan mitä söisin. Yhdessä esitteessä ilmoitettiin tarjottavan ecuadorilaista ruokaa. Menin sisään ja tilasin chevischen. Se ei maistunut miltään. Seuraavana iltana tilasin saman ruuan ja kerroin, että eilisestä puuttui mausteet. Sain annokseni vähän enemmän maustettuna.

Olin pari päivää kiertämässä pohjoisessa metsikköä ja yövyin siellä metsäkämpällä. Metsäpäällikön kanssa jutelimme ja tuli ruuasta puhe. Kysyin taas, mikä on tämän alueen erikoisruoka. Päällikkö virnuili ja sanoi hankkivansa keittäjälle hyvät raaka-aineet.

Illalla emäntä toi kattilan pöytään ja tequilapullon ja lausit pöytään. Metsäpäällikkö isäntänä nosti kauhalla kattilasta pingispallon kokoisia valkoisia muniä. Sitten hän kehotti panemaan vasemman käden haarukkaan suolaa. Isäntä aukaisi munan ja antoi sen imettäväksi. Ensiksi suolaa kädestä ja ja imaisu. Sieltä alkoi tulla ryynimäistä ainetta. Kun muna oli tyhjä, niin tequilaa kyytipojaksi. Tämä oli kilpikonnanmuna alkupalana.

Palasin Acapulcoon ja meni kolmannen kerran samaan ravintolaan ja tilasin saman annoksen. Tarjoilija sanoi: Te ette olekaan ringo = amerikkalainen. Nyt tulee tilaus kunnan maustein. Kokki henkilökohtaisesti toi annoksen ja jäi katselemaan syöntiäni. Kun hän näki, että hiki sihahti otsaryppyihin niin hän lähti keittiöön nauraen.

Jokaisessa käymässäni maassa söin heidän perinneruokiaan, mutta tässä olivat erikoisimmat ateriani.

Kansainvälinen jouluateria

Vanhin poikamme Kimmo meni naimisiin uusiseelantilaisen Hannahin kanssa. Olimme matkalla kolme viikkoa ja kiersimme molemmat saaret ja Pohjoissaaren appivanhempien kanssa. Uudessa-Seelannissa on monta kertaa enemmän lampaita kuin väkiluku. Lammasta siellä syödään melkein päivittäin. Vanha perinneruoka on keitetty lampaanpää.

Tyttäremme Susanna löysi Sevillan maailman näytelmästä norjalaisen Larsin, sieltä on tullut ilmakuivattu lampaanliha ja ruskea juusto joulupöytäamme. Lapissa saamme kyläillessä ilmakuivattua poronlihaa.

Joskus kun muistelemme menneitä, voimme tehdä latinolaisen sunnuntaiaaterian:

MENU

Cheviche de camarones

Concha del horno

lampaan kare

uunibanaanit jäätelön kera

Caipirinha / punaviini

Kotikoulu - elämänmittainen työpaikka

Sisko Lahdentausta

Kutojia Jytilässä.

Kotiteollisuustoimikunta oli ahkeroinut edelleen. Oli saatu Maataloushallitukselta lupa perustaa Kihniön mieskotiteollisuuskoulu. Päätöksen mukaisesti määrärahat osoitettiin opettajan palkkaukseen, koulun perustamiseen ja kaluston hankkimiseen. Kihniössä toiminta aloitettiin aikailematta metallityön ja koneenkorjauksen opetusohjelman mukaan. Myöhemmin päätöstä suuresti ihmeteltiin, kun lupaa annettaessa oli tarkoitettu puutyön opintosuuntaa. Koulu toimi aluksi Suo Oy:ltä vuokratuissa tiloissa. Ensimmäi-

Koulujen perustaminen

Kihniön kunnan toimielimissä virisi 1950-luvun alussa toive saada paikkakunnalle nais- ja mieskotiteollisuuskoulu antamaan nuorisolle parempia valmiuksia työelämään. Tätä varten perustettiin kotiteollisuustoimikunta. Vuonna 1953 paikkakunnalle saatiinkin Satakunnan II kiertävä naiskotiteollisuuskoulu aloittamaan opetusta. Kurssi kesti seitsemän kuukautta ja koulu toimi Jytilän talosta vuokratuissa tiloissa. Opettajaksi oli saatu nuori kotiteollisuusopettaja Sisko Lehtonen. Seuraavana syksynä opetus oli loppua, kun kiertävä koulu kangaspuineen muutti toisaalle. Kihniön kunta kuitenkin aloitti koulun toiminnan rohkeasti omin varoin ja entisen opettajan johdolla. Maatalousministeriö oli myöntänyt koululle valtuudet antaa päästötodistuksia, ja se oli hyväksynyt myös koulun työjärjestyksen. Koulun perustamisessa ratkaiseva merkitys oli osuuskassan johtajan Juho V. Lahden sinnikkäillä ponnisteluilla. Epäavista vastauksista välittämättä hän yhä uudelleen anoi perustamislupaa uskoen, että lupa ja samalla valtionosuus lopulta saadaan. Ja näin kävikin. Vielä syyslukukauden 1955 koulu toimi kunnan rahoittamana.

Vuoden 1956 valtion talousarvioon oli otettu määräraha koulun perustamista ja opettajan palkkaamista sekä kaluston hankkimista varten. Samalla seurasivat tarkat ohjeet johtokunnan valitsemisesta, opettajan toimen täyttämisestä ja opetuksen aloittamisesta kaikkine siihen liittyvine toimenpiteineen. Sisko Lehtosen nimi oli muuttunut Lahdentaustaksi ja hän toimi ensin väliaikaisena ja syksystä 1956 vakinaisena naiskotiteollisuuskoulun johtajana ja opettajana. Edelleen toimittiin vuokratiloissa.

nen koulun johtaja ja opettaja oli kotiteollisuusopettaja Niilo Lehto.

Omaan koulutaloon

Koulujen johtokunnat etsivät kouluille omaa rakennusta ja sellainen saatiinkin, kun Uusi-Luomalahden Kahvila-kiinteistö tuli myyntiin. Kunnan ja maatilahallituksen myötävaikutuksella rakennus ostettiin vuonna 1958. Mieskotiteollisuuskoulun pajat sijaitsivat pohjakerroksessa, kudontaluokka ja toimisto toisessa kerroksessa ja kolmannessa oli asuntoja kauempaa tulleille.

Tilat olivat ahtaat ja toivetta omasta, uudesta koulurakennuksesta pidettiin yllä. Ensin suunniteltiin, sitten rakennettiin ja vuonna 1962 päästiin muuttamaan ajanmukaisiin tiloihin.

Koulut yhdistettiin Kihniön Kotiteollisuuskouluksi vuonna 1963. Omistajana oli Kihniön kunta. Koulussa toimi kaksi linjaa, yhdistetty kudonta- ja ompeluosasto sekä yhdistetty metallityö- ja koneenkorjausosasto. Koulun johtajaksi määrättiin ammattiopettaja Väinö Hattunen. Myöhemmin koulua on laajennettu ja saneerattu vuosina 1967 ja 1985.

Opetuksen laajentaminen

Johtokunta halusi laajentaa koulutuksen kaksivuotiseksi. Ensin järjestettiin jatkokurssit, tekstiilipuolelle pukuompelukurssina ja metallipuolelle koneenkorjauksen jatkokurssina. Vakinaisesti kaksivuotiseen koulutukseen päästiin vuonna 1965, kun valtion tulo- ja menoarvioon oli otettu määrärahat koululle perustettaviin uusiin ko-

Turkisompelua.

neenkorjauksen ja ompelun opettajantoimiin.

Kotiteollisuuskoulujen suosio oli vahva 1960- ja 1970-luvuilla. Pyrkijöitä oli enemmän kuin oppilaspaikkoja. Niinpä koulun johtokunta esitti väliaikaisen tekstiilipetosaston perustamista ja se saatiinkin vuonna 1978. Opetusta annettiin 2-vuotisella tekstiiliosastolla, jossa opiskeltiin kudontaa, ompelua ja neulontaa sekä väliaikaisena 2-vuotisella ompeluosastolla, jossa oli myös turkisompelua.

Turkisompelusta tuli erillinen linja vuonna 1983, jolloin opettajaksi tuli turkistyöhön erikoistunut Ulla Kuusisto. Linja oli hyvin suosittu ja oppilaita hakeutui Kihniöön eri puolilta Suomea. Opetus oli kaikilla osastoilla pidentynyt kolmevuotiseksi. Koulun linjat 1980-luvun loppupuolella olivat käsi- ja taideteollisuuden peruslinja, jossa oli yleisjakso ja metallisepän, ompelijan ja/tai kutojan erikoistumisjaksot sekä turkisten valmistajan opintolinja. Monet opiskelijat valmistivat kouluvuosinaan itselleen kansallispuvun. Muutamia vuosia mukana oli myös kirkkotekstiilien suunnittelua ja valmistusta. Myöhemmin kiinnostus metallin ja tekstiilin opintosuuntiin väheni ja lopulta niistä luovuttiin, tilalle tuli puuveneen rakentamisen ja lasin valmistamisen opintosuunnat. Valtakunnallisen koulujen yhdistämisen ja toisaalta oppilasmäärien vähenemisen myötä ”kotsakoulu” liitettiin ensin osaksi Ikaalisten käsi- ja taideteollista oppilaitosta ja lopulta opetus Kihniössä lakkautettiin vuonna 2014. Koulu ehti toimia paikkakunnalla lähes kuusi vuosikymmentä.

Oppilaiden omaehtoista toimintaa varten oli oppilaskunta. Myyjäiset, lastentapahtumat ja koulun sisäiset tilaisuudet antoivat mahdollisuuden harjoitella esiintymistä ja myös omien tuotteiden markkinointia. Monet

Kesäasuja kevätnäytöksessä.

nuoret ovat Kihniön kotiteollisuuskoulussa saaneet ammatin, muualta tulleita nuoria on jäänyt asumaan Kihniöön, kun paikkakunnalta opiskeluvuosien aikana löytyi puoliso. Koulun oppilaista useat kuten Helena Löytökorpi, Irma Vestergård ja Airi Riitinki ovat jatkaneet opintojaan alan opettajiksi ja toimineet myös opettajina kasvattajakoulussaan. Koulu on ollut tärkeä elävöittäjä kihniöläisessä elämänmenossa.

Siskon osuus vuosien varrella

Sisko toimi nuorena opettajana yksin koulun johtajana ja opettajana. Ensimmäisenä vuonna käytössä oli 10 kangaspuut ja 18 oppilasta, joista osa teki töitä kotonaan opettajan pyöräillessä opastamaan. Seuraavana syksynä kangaspuita kerättiin taloista ja niitä saatiinkin riittävästi. Ompelukoneet olivat joko opettajan omia tai lähipiiriltä lainattuja. Monta asiaa oli nuoren opettajan järjestettävä, jotta opetus saatiin käyntiin. Siskon 35 vuoden mittaisen opettajauran aikana kotiteollisuuskoulu on muuttunut ja kehittynyt. Lukemattomia kokouksia ja neuvonpitoja sekä myös omia ajattelujaksoja on tarvittu, että koulu ja opetus on pysynyt ajan hermolla. Koko ajan opettajan täytyi huolehtia päivittäisestä opetustyöstä, työjärjestyksistä, materiaaleista ja ohjeiden hankkimisesta ja toisaalta pitää mielessään laajat näkymät, miten tulisi kehittyä, mitä uutta pitäisi keksiä. Tekstiilityöhön liittyy monta erilaista työtekniikkaa, joiden sujumista myös opettajan on täytynyt aika ajoin verestää.

Käsitöiden maailmaan kuuluu erottamattomina kevätnäyttelyt. Niitä pidettiin koulun tiloissa, jolloin koko rakennus valjastettiin näyttelytilaksi. Joskus oli mannekiiniesityksiä - oppilaiden esitellessä valmistamiaan tuotteita. Mukaan saatiin toisinaan lasten esityksiä. Jopa ulkomuseolle valmistettiin näyttely ripustamalla puse-roita ja paitoja puihin ja kudonnaisia aitan seinälle. Maatalousnäyttelyissä opiskelijat olivat esittelemässä kouluaan ja työnäytöksissä he tekivät pirta- ja lautanauhoja.

Kihniön kotiteollisuuskoulussa pidettiin myös aikuisille suunnattuja kursseja esimerkiksi korinpunonnasta, tuohitöistä ja kansallispukujen valmistamisesta.

Sisko oli aluksi koulun ainoa opettaja, samalla johtaja ja kaikkien paperitöiden tekijä. Vuosien saatossa henkilöstöä tuli lisää, ensin keittäjä-siivoja, sitten lisää opettajia ja lopulta myös toimistotyöntekijä. Sisko oli pitkään koulun vararehtori, jolle kuului hallinnollista ja taloudellista vastuuta. Pienessä koulussa toimittiin niukoilla määrärahoilla, joten keksittiin itse tulonlähteitä tekemällä tilaustöitä asiakkaille. Siskon pitkä ja monipuolinen työrupeama päättyi eläkkeelle siirtymiseen vuonna 1988.

Sisko kollegansa Irma Vestergårdin kanssa ajoi ponnekkaasti 1970-luvun lopulla hanketta Parkanon ja Kihniön kansallispuvun uudistamiseksi ja aikaan saamiseksi. Yhdessä kansallispukuneuvoston kanssa tehdyn tutkimustyön tuloksena tarkistettu puku esiteltiin yleisölle vuonna 1984, jolloin siihen kuului olkainhame, alaset eli pitkä paita, esiliina, vyötasku, tykkimyyssy floderi-pit-

Sisko esittelee vällyjä.

seineen sekä sukat ja polustenuhat. Pukua on myöhemmin tutkimusten perusteella vielä täydennetty korulla, huivilla ja muutoksilla hameen vyötärölinjaan ja korvaamalla alaset hankki- ja ylispaidalla.

Kotiteollisuuskoulussa suunniteltiin ja valmistettiin Siskon johdolla Kihniön kirkkoon tekstiilisarjat, joihin kuuluu papin kasukka ja stola, alttarin antependiumvaate ja saarnatuolin kirjaliina kirkkovuoden väreissä valkoisena, vihreänä, violetina ja punaisena. Kihniön seurakuntatalolla on Jyttilän talossa olevan rekipeitteen mallin mukaan villakirjontana tehty seinävaate. Se valmistettiin kotikoululla yhteisprojektina opettajien ja opiskelijoiden kanssa.

Sisko on ollut mukana Kihniön kulttuurielämässä sekä hallinnossa että vapaaehtoistoimijana. Kihniö-Seurassa on Siskon näkemykset ja ideat olleet arvokkaita. Moniin näyttelyihin hän on varastoistaan tuonut arvokkaita esineitä. Sisko seuraa edelleen tarkasti paikkakunnan ja oman perhepiirinsä elämää ja osallistuu tapahtumiin mahdollisuuksiensa mukaan. Hänen mieltään on lämmittänyt Petäjä-opistossa virinnyt kansallispukuharrastus. Paljon aikaa kuluu omia arkistoja tutkien ja järjestäen.

Koulunkäyntiä ennen ja nyt

Keskustelun kirjasi Leena Pihlajamaa

Kihniön yhtenäiskoulun kolmannella luokalla vierailivat tiistaina 29.10.2019 Ritva Markkola ja Saara Vähä-Peltomäki. Tarkoituksena oli tutustua koulunkäyntiin Kihniön kunnan alkuvuosikymmeninä. Oppilaat Justus, Roope, Ada, Elmeri, Emma, Melina, Arttu, Aku, Niko, Jemina, Ainu, Eeli, Moona, Vesa, Jasmina, Atte ja Miko olivat opettajansa Helena Murorinteen ja luokan muiden aikuisten kanssa laatineet kysymyksiä, joita he vieraille esittivät.

Vierailun aluksi sovittiin, että oppilaat voivat halutessaan sinutella Saaraa ja Ritvaa. Vieraiden kouluaikana ei tosin tullut kysymykseenkään, että opettajaa olisi voinut kutsua etunimellä saati sitten sinutella. Molemmat haastateltavat ovat syntyneet Kihniöllä, vieläpä samassa Kankarin

kylässä 1930-luvulla. Tuohon aikaan Kihniössä ei ollut synnytyslaitosta, vaan vauvat syntyivät kotiloissa. Saara aloitti koulunkäynnin Kankarin kansakoulussa 1942 ja Ritva pari vuotta myöhemmin 1944. Ritva olisi voinut aloittaa koulun jo vuotta aiemmin, mutta Ritvan oli jätävä kotiin hoitamaan kaksivuotiaista pikkusiskoansa, kun äiti oli navetalla ja muissa talon töissä. Ritvan kertoman mukaan hoito tarkoitti sitä, että hän meni äidille sanomaan: "Nyt se huutaa." Perheen isä oli tuohon aikaan sodassa rintamalla. Sota-aika varjosti koulunkäyntiä: puutetta oli monesta tavallisesta elämän tarpeesta. Saara suoritti Kankarilla vielä viidennen luokan oppimäärän, mutta muutti sitten äitinsä mukana Mäkikylään ja kävi siellä kuudennen ja seitsemännen luokan. Muutto tiesi sopeutumista uuteen ympäristöön ja uusiin tapoihin, opettaja oli kerran Saaralle sanonutkin: "Talossa talon tavalla tai talosta pois."

Ritvaa Kankarin kansakoulussa opettivat Taina Koskenkorva ja hänen sairastuttuaan Jenny Ala-Salomäki alaluokilla, Märtha Laitila yläluokilla ja Tellervo Ilves-

mäki jatkoluokilla. Veistoa pojille opetti Viljo Välikkilä. Kankarin koulu oli jyrä hirsitalo, joka oli rakennettu vuonna 1926. Sähkövalo kouluun saatiin vasta 1950-luvun alussa. Saara muistelee, että Mäkikylän kansakoulu toimi aluksi Vähä-Peltomäen talossa ja hänen Mäkikylässä olonsa aikana vietettiin uuden koulun vihkiäisjuhlaa, johon huolellisesti harjoiteltiin ohjeimia. Kankarilla

Saaran opettajina toimivat Aino Roine ja Märtha Laitila ja Mäkikylässä Aili Rinne-Vesterinen.

Veistoa koulussa opetti Arvo Vähä-Peltomäki.

Koulun oppiaineet olivat hyvin samoja kuin nykyäänkin, mutta eri nimikkeillä: uskontoa, äidinkieltä, laskentaa, laulua, käsitöitä, voimistelua ja ylemmillä luokilla maantietoa, historiaa ja luonnontietoa. Ritva

piti erityisesti laskennosta ja uskonnosta. Myös Saaralle nämä olivat mieluista oppiaineita ja lisäksi hän mieltä luonnontietoon ja käsitöihin. Kolmannen luokan käsityönä perinteisesti tehtiin käsityöpussi. Ritva muistaa, että siihen varastosta löytyivät kangassuikaleet, joista pussi saatiin kokoon. Kaupasta ei tuolloin saanut juuri muuta kuin suolaa, sokeri ja kahvi olivat ylellisyyttä, kengät ja kankaat olivat kiven alla. Ritvan mielestä välitunnit olivat hauskoja. Talvella koulun ympäri oli tehty latu, jota oppilaat innokkaasti kiersivät kotitekoisilla suksillaan. Talvet 30-luvulla olivat runsaslumisia. Nuoskalumesta rakennettiin lumilinnoja, jotka olivat hauskoja leikki- paikkoja. Sulan maan aikana hypättiin ruutua, pelattiin pesäpalloa tai keksittiin muuta mukavaa.

Arviointi oli numeroarvostelua heti ensimmäisestä luokasta lähtien. Aluksi arvosanat olivat melko vaatimattomia, mutta nousivat ylemmillä luokilla taitojen karttuessa. Molemmat, sekä Ritva että Saara, olisivat toivoneet voivansa jatkaa kansakoulun jälkeen opiskeluaan keskikoulussa. Pitkien matkojen ja kotien niukkojen

Toisessa rivissä 3. oikealta on Ritva Markkola. Oikeassa reunassa Saara Vähä-Peltomäki, tyttö, jolla on pitkä, tumma ja kihara tukka. Hänen takanaan opettaja Taina Koskenkorva. Toinen aikuinen takana on Nelly Niemelä, keittäjä ja vasemmassa reunassa baskeri päässä opettaja Märtha Laitila.

Kihniön yhtenäiskoulun 3. luokan oppilaat ja opettaja Helena Murorinne sekä Saara Vähä-Peltomäki ja Ritva Markkola. Taustalla 3. luokan töitä.

rahavarojen takia keskikouluun meno jäi kummaltakin haaveeksi.

Kankarilla koulun oppilasmäärä vaihteli. Sodan aikana karjalaiset joutuivat evakkoon ja lapset sijoitettiin asuinpaikan kouluun, heitä tuli Kankarillekin. Yläluokassa oli lähes 50 oppilasta. Vain yksi opettaja ja neljä eri luokkastetta samassa tilassa vaati opettajalta tiukkaa kurinpi-toa. Ritva muistaa saaneensa jälki-istuntoa, kun hän oli koputtanut edessä istuvan pojan päätä ja oli kuiskan-nut ”sahajauhoa”. Koulussa oltiin tarkkoja järjestyksen suhteen. Välitunnin jälkeen luokat kokoontuivat jonoiksi ja suurin jono pääsi ensin sisälle. Vastattaessa opettajan kysymyksen ensin viitattiin ja sitten noustiin seisomaan pulpetin viereen. Myöhästyjä niiasi tai kumarsi ja sanoi: ”Olisiko opettaja niin hyvä ja antaisi anteeksi, kun minä myöhästyin?” Rikkeistä seurasi rangaistuksena joko luo-kassa seisomista tai jälki-istuntoa. Fyysistä rangaistusta ei käytetty, paitsi joskus opettaja hermostuneena saattoi lyödä vallattomia oppilaita sormille. Useimmiten opet-taja tyytyi paukuttamaan karttakepillä opettajanpöytää.

Koulusta sai jo tuolloin ilmaisen lämpimän aterian. Ruokana oli hernekeittoa, ruispuuroa, lihakeittoa, joka oli keitetty läskisestä possunlihasta, marjapuuroa, peru-noita ja silakoita. Kotoa tuotiin leipä ja maito, useim-miten lasipullossa. Keittäjä oli tarkka, että ruoka syötiin viimeistä murua myöten, läskinpalaset tekivät joskus lap-sille tiukkaa. Ruokahävikkiä yritetään nykyään pienentää

ehkä vähän positiivisemmin keinoin. Suomessa oli en-simmäisenä maailmassa vuonna 1943 säädetty laki, jolla taattiin maksuton ateria kerran päivässä kaikille kansa-koulun oppilaille. Samalla oppilaat veloitettiin koulu-ajan ulkopuolella osallistumaan mahdollisuuksiensa mu-kaan ruoka-aineiden hankintaan. Niinpä maaseudulla kouluihin vietiin yleisesti syksyllä puolukoita kaksi lit-raa oppilasta kohti. Kankarin koululaiset keräsivät kou-lun viereisiltä pelloilta pudonneita tähkiä elonkorjuun jälkeen, jotka puitiin ja jauhettiin. Ritva muistaa lasten ihailleen koulun eteisessä olleita täysiä jauhosäkkejä ja sitä, että varastossa oli paljon ruokaa. Myös perunannos-ton jälkeen käytiin vielä naapureiden pellot uudelleen läpi ja poimittiin peltoon jääneet perunat talteen.

Koulun ikävistä piirteistä Ritva muistaa laulukokeen, kun luokan edessä piti laulaa ”On hanget korkeat nietok-set”. Tilanne oli jännittävä ja laulutaidostaan epävarma ei pystynyt parhaimpaansa. Saaralle kaunokirjoitus muste-kynällä oli aluksi hankalaa. Saara meni heti toiselle luo-kalle, koska osasi kouluun mennessään jo lukea ja laskea. Musteella kirjoitettaessa välillä kynän terä kastui liian paljon ja kirjoitusjäljestä tuli leveää tai mustetta tipah-ti paperille, mitkä seikat harmittivat Saaraa. Sinnikkyys palkittiin, kun kevätlukukaudella opettaja näytti Saaran vihkoa mallina muille.

Koulumatkat kuljettiin jalan tai suksilla. Polkupyörää Saara sai lainata vasta yläluokilla äidiltään. Ritva muistaa

pitkät matkat auraamatonta tietä pitkin. Joskus vietiin lapsia hevosella kouluun ja kyytiin kerättiin kaikki lähitienoon lapset. Hiihtokeleillä kouluun johti latu. Alaluokkalaisten ja hitaammin hiihtävien piti lähteä aikaisin kouluun, että ehtivät kauempaa tulevien ja kovaa hiihtävien Pessin poikien alta pois. Vauhdikkaista koulumatkoista Ritva sai kipinän kilpahiihtoon muutamaksi vuodeksi. Saara muistaa, miten lumipyryn jälkeen paksussa kinoksessa enot saattoivat tarpoa edellä Kankarinjärven jäätä kulkureittiä pienille koululaisille polkien.

Kertotauluja harjoiteltiin runsaasti jokaisena kouluvuotena yläluokalla, jossa toimivat yhdessä luokat 3-6. Saara muistaa, kun häneltä kysyttiin, mitä on 8x7. Hän osasi vastata oikein, mutta seuraava kysymys oli ongelmallinen, joka kuului, mitä on 7x8. Kolmasluokkalaiset Kihniössä totesivat myös, että seitsemän kertotaulu on vaikein. Läksyjä tuli joka päivä. Ulkoa opeteltiin laulujen ja virsien säkeistöjä. Maantiedon, historian, uskonnon ja luonnontiedon tietojen varassa on ollut hyvä seurata maailman menoa. Kieliä ei opiskeltu ennen kuin jatkuoluokilla vähän ruotsia. Koulukirjat kierrätettiin. Koska kaikkea oli niukasti, ei talletettavaksi ole jäänyt juurikaan käsitöitä. Ritvalla on mainittu käsityöpussi ja Saarella ainevihko.

Luokkahuoneen ulkoisissa puitteissa on tapahtunut muutosta. Välitunnin alkaessa ei avata ikkunoita, koska koulussa on ilmastointi. Luokassa on kirkkaat sähkövalot, ennen oli kaasu- tai öljylamppu. Liitutaulu vielä löytyy, mutta on myös älytaulu ja valkotaulu. Kellot soivat sähköisesti, ennen järjestäjä ilmoitti käsikellolla tunnin alkamisesta. Pulpetit olivat Ritvan ja Saaran kouluaikana kahdenistuttavia, nyt jokaisella on oma tuoli ja pulpetti. Luokka on keskuslämmityksen aikana tasalämpimin. Kankarin koulusta Ritva muistaa, että välitunneilla kannettiin puita luokkaan, jolla helpotettiin keittäjä-vahtimestarin lämmitystyötä. Välillä luokassa oli viileätä, mutta pystyynnit kyllä lämmittivät tilan. Lämpötilan vaihtelu sisätiloissa oli tuttua kodeista eikä sitä pidetty pahana.

Muistoja kouluajoilta on paljon. Saara ja Ritva ovat tunteneet toisensa jo kouluaikana ja ovat edelleen ystäviä. Paljon on muuttanut muualle. Joihinkin heistä pidetään edelleen yhteyttä. Osa koulutovereista on jo kuollut. Työelämään Ritva siirtyi jo 14-vuotiaana käyden jatkuoluokat työssä ollen. Kihniöön saatu kotiteollisuuskoulu on ollut kummallekin tärkeä oppilaitos. Saara kävi kiertävän naiskotiteollisuuskoulun, joka järjestettiin Jyttilän talossa ja Ritva Kihniön naiskotiteollisuuskoulun, joka toimi silloin nykyisissä Saalemin tiloissa. Myöhemmin Ritva suoritti etäopiskeluna myyjän tutkinnon. Saara perusti perheen jo nuorena ja oli kauan kotiäitinä. Molemmat Saara ja Ritva ovat kehottaneet lapsiaan ja lastenlapsiaan ponnistelemaan opiskeluissa. Saaralle iloa tuottavat 17 valkolakkia, jotka suvun nuoriso on saavuttanut. Intoa opiskeluun ja ponnistelua oman tavoitteensa saavuttamiseen he toivottavat kaikille, mutta muistutavat: ”Kenenkään ei tarvitse olla kaikessa hyvä, mutta jokainen on hyvä jossakin.”

Minä ja Tarja Halonen!

Hannu Tiainen

Kohtasin aikoja sitten sattumalta entisen presidenttimme Tarja Halosen ja olen jälkeinpäin leikitellyt ajatuksella entä jos...

Asuin -80-luvulla Karjalohjalla ja eräänä kesäisenä lauantaiaamuna kiirehdin läheiseen Puujärveen uimaan. Huomasin heti rantaa lähestyessäni rantahietikolla viltillä istuvan äidin ja hiekkakakkuja tekevän pienen tytön. Tunnistin oitis naisen SAK, n lakinaiseksi ja nuoreksi kansanedustaja Tarja Haloseksi. Olin itse jo silloin ollut aktiivinen politiikassa kuin myös ay – liikkeessä joten tunnistin kyllä hänet. Tarja Halonen, Erkki Tuomioja ja muutamat muut demarit olivat niitä joita meidän kommunistien keskuudessa myös arvostettiin.

Tervehdin totta kai kuten herrasmiehen kuuluin ja lähdin uimaan. Uimasta tultuani vaihdoin vielä muutaman sanan ennen lähtöäni kotiin. Muistaakseni Halonen oli silloin yksinhuoltaja. Mitä olisi tapahtunut jos olisin laittanut miehekkään charmini peliin, enkä olisi poistunut paikalta pikaisesti? Vaikka Tarja oli lakinainen ja kansanedustaja, oli hän köyhistä oloista lähtöisin eikä varmaan olisi ylenkatsonut nuorta hitsaajamiestä.

Yksi asia ainakin olisi ollut varmaa jos olisin rohjennut tehdä avauksen ja charmini olisi purrut – silloin vasemmistolainen työväenliike olisi yhtynyt kirjaimellisesti. Mitä jos kaksi nuorta ihmistä olisivat silloin löytäneet toisensa? Olisinko istunut Tarjan rinnalla linnassa 12 vuoden kakun? Olisiko kuitenkin kommunistin ja demarin riskit olleet sovittamattomia ja Tarja olisi valinnut sittenkin Pentin ja minä olisin jäänyt lehdelle soittelemaan. Kysymyksiä joihin ei koskaan tulla saamaan vastausta.

Taas kerran tullaan siihen, että aina pitäisi tarttua tilaisuuteen kun se eteen tulee – ei jäisi jossiteltavaa. Muistelen kyllä, että varovaisuuteni vaikutti omalta osaltaan lievä kohmelo joka hillitsi kontaktin ottoa toiseen sukupuoleen ja varsinkaan istuvaan kansanedustajaan. Mitä tästä opimme – ei kannata ryypätä perjantaina jos aikoo iskeä itselleen tulevan presidentin lauantaiaamuna.

Lemmikkien aikaan

*Aikaan keväimen
silmäsi availlet.
Kaihoisin katsehin
mailmaa katselet.*

*Ihana katsehes
hurmaa jokaisen.
Kauempaakin kutsuen
sinun läheisyytehes.*

*Yksikin kukkanen
kumarruttaa kulkijaa.
Ihaillemaan kauneuttasi
jopa varteesi tarttumaan.*

*Lemmikki kasvustosi
pysähdyttää kertakaikkisesti.
Läheisyydestäsi istuinpaikkaa
itselleen etsimään.*

*Sieltäpä löytyikin
penkki huterä.
Samalla haihtuivatkin
pienet ikävätkin.*

*Pianhan olettekin
kevät ja lemmikit.
Silloinpa onkin
aika ihanin.*

Kirj. "Unski" 2012

*(Nimimerkin taakse kätkeytyy
puutarhuri Uuno Korpela,
joka puutarhaystävilleen lähetti
oheisen tervehdyksen.)*

Varsinainen lomamatka

Aila Järvirova

Sepä se olikin varsinainen "lomamatka" – oikein lainausmerkeissä! Ei niin täydellistä fiaskoa oikein viitsisi lomaksi nimittää, vaikka seurasihan sitä ihan oikeakin loma, nimittäin sairausloma. Loma kuin loma...

Se oli joskus 70-luvulla, kun päätin lähteä Lontoon tapaamaan suomalaista ystävätärtäni, joka oli tullut vuodeksi Englantiin amerikkalaisen historianopettajamiehensä kanssa. Valitsin halvan seuramatkan, mutta tarkoitukseni oli asua ystäväni luona.

En ollut käynyt vielä missään Euroopan vanhoista kunnianarvoisista pääkaupungeista, joten Lontoosta olisi hienoa aloittaa. Mutta matka epäonnistui niin täydellisesti, etten ole sen koommin halunnut Lontoonseen jalallani astua.

En – onneksi – enää muista tarkalleen, missä järjestyksessä kaikki alkoi mennä pieleen, mutta ei siihen kauaa mennyt. Ystävättäreni kehuskeli, että heidän talonsa oli siitä poikkeuksellinen, että siinä oli lämmitys. No, olihan siinä, mutta ei se kymmenen senttiä korkea patteri juuri muuta tehnyt kuin pihisi ja paukkui. Oli helmikuu, oli kosteaa ja kalseaa, eikä aikaakaan kun olin kehittänyt itselleni räkätaudin. Kurkku oli kipeä, ja kuumetakin oli kai vähän siinä vasemman kainalon tienoilla. Harkitsin jo hotelliin muuttoa, mutta totta kai huoneeni oli annettu pois, kun en kerran ilmoittanut siellä asuvani!

Ystäväni kanssa menimme bussilla keskustan nähtävyyksiä katsomaan. Ystäväni nousi autoon ensin, minä annoin kohteliaasti muiden nousta edelläni.

Bussi oli täysi, ja jouduimme seisomaan. Yritin päästä ystävättäreni viereen, mutta näytti siltä, että kulkuani pyrittiin estämään tahallaan. Ääntäni korottaen lausuin useamman kerran excuse me! ja sain raivattua tieni hänen luokseen. Bussista päästyämme ystäväni selitti nolona, että Lontoossa pitää bussissa jäädä seisomaan

Handwritten signature: Aila Järvirova 2019

niille sijoilleen mihin sattuu sijoittumaan, ei siellä voi ruveta ketään ohittelemaan! Ai jaa...

Kierreltiin siinä sitten nähtävyyksiä, yritettiin hirveässä tungoksessa nähdä vahtiparaati, jonotettiin museoihin, kengät hiersivät, oli hiki ja vilu vuoron perään. Mutta tulipahan valokuvatuksi. Paitsi että filmi juuttui kameraan, ja joka kuva pilalla.

Veljeni, joka siihen aikaan lensi lentokapteenina Euroopan reittejä, oli samalla viikolla tulossa Lontooseen. Olimme sopineet tapaamisesta Heathrow'n kentällä, koska sinne oli helppo mennä maanalaisella. Sattuipa vain niin, että maanalaisen virransaanti pätki sinä päivänä aika pahasti. Matka kentälle kesti turkasen kauan, mutta onneksi ehdin ajoissa. Sen sijaan veljeni oli lähtenyt käymään äkkiä maanalaisella jossain ja juuttunut hankin johonkin asemien välille. Siinä sitten mekaniikkojen kanssa hermostuneina teputimme, että ehtiikö pillotti ajoissa vai myöhästyykö lähtö. Ajoissa ehti – juuri niin ajoissa, että ehti hakea sääkartat ja painua pikajuoksua koneeseen. Sanomattakin lie selvää, että me emme tavanneet.

Säät olivat surkeat koko ajan, vettä ja räntää vuoron perään. Jaa juu, olihan siellä yksi aurinkoinenkin päivä. Mutta sen päivän istuin juuttuneena maanalaiseen matkalla lentokentältä kaupunkiin...

Meillä oli liput jonkin maailmankuulun bändin konserttiin, joka onneksemme juuri silloin vierailisi Lontoossa. Mutta jostain syystä konsertti oli peruutettu. Ja niin edelleen ja niin edelleen.

Ja kaiken muun lisäksi minulla oli koko ajan armoton nälkä. Ystävättäreni nimittäin oli kasvissyöjä ja tarjoili samoja herkkuja minullekin. Valitettavasti minä en tullut niistä iduista ja siemenistä hullua hurskaammaksi. Eräänä iltana olimme sopineet menevämmen itämaiseen ravintolaan syömään; siellä oli kuulemma todella hyvä ruoka. Sen kahden ja puolen tunnin aikana, jonka odotimme omia annoksiamme, ehdin laskea useampaan kertaan, että siinä pikku ravintolassa oli tasan neljä pöytää. Kun ateriamme lopulta tuli, olin jo niin nälkiintynyt ja pahalalla päällä, että vetelin kaksin käsin sapuskan naamaani sen enempää makuelämyksiä miettimättä.

Voi hurja, miten siellä oli kaikki kallista! Eihän minun normaali-reissuilleni varaama rahamäärä riittänyt alkuunkaan. Olisi ollut mukava käydä vähän ostoksillakin, mutta nyt sain tyytyä vain ihailemaan. Viimeisenä iltana tuli kuitenkin onnenpotku.

Menimme erääseen kiinalaiseen ravintolaan lähtöillalliselle. Ruoka oli ihan hyvää, eikä sitä tarvinnut kauaa edes odotella, koska asiakkaina ei ollut muita kuin me. Ennen poistumistamme menin käymään vessassa. Huo-

masin, että lavuaarin reunalle oli jätetty pieni nahkainen pussukka. Mieleeni tuli ensimmäisenä kaikkialle levitetty varoitukset, että mihinkään yksikseen jätettyyn paettiin ei tule kajota vaan ilmoittaa välittömästi poliisille. Elettihän tuohon aikaan Lontoossa jatkuvien IRA:n pommi-iskujen pelossa.

Mutta koska pussukka oli todella pieni, en malttanut olla tutkimatta sitä. Se sisälsi huulipunaa ja – 26 puntaa! Silloin iski ahneus. Mietin, etten ollut nähnyt kenenkään käyvän vessassa koko iltana, ja jos nyt voisin pussukan tarjoilijalle, hän takuulla pistäisi sen omiin liiveihinsä. Minähän siinä olin rahapulassa, joten – tosin huonoa omaatuntoa potien – sujautin sen laukkuuni. Voi että oli rikas tunne, nyt voisin tehdä ostoksiakin! Paitsi että kaikki kaupat olivat kiinni, ja aamulla oli lähtö edessä.

Ystävättäreni mies oli luvannut viedä minut autollaan maanalaisen asemalle, mutta kuinkas ollakaan: autosta oli takakumi tyhjänä. Onneksi joku naapuri hoiti minun viemiseni, eikä maanalainenkaan takkuillut matkalla. Lentokentällä oli hyvin vähän auki olevia liikkeitä, enkä tiennyt mitä yllättäen saamillani rahoilla olisin ostanut. Niinpä jouduin vaihtamaan ne Helsingissä markoiksi – ja maksamaan tietysti siitäkin pankin palvelusta...

Lentomatka kotiin sujui muistaakseni kommelluksitta, ja olin niin onnellinen kotiinpaluusta, että melkein suutelin maata jalkojeni alla. Kun sitten purin matkalaukkuni, oli edessä vielä yksi yllätys. En tiedä, missä kuumassa paikassa laukkuni oli ollut, mutta suihkumyssy, hammas-harjan varsi ja hajuvesipullon korkki olivat sulaneet omittaiseksi mössöksi.

Lontoon matkani jälkeen olen käynyt muutamassa muussakin Euroopan vanhassa pääkaupungissa kuten Roomassa ja Pariisissa, ja niihin haluaisin palata joskus. Ne matkat nimittäin sattuivat ilman kommelluksia. Mutta eipä niistä kertynyt näin uskomattomia matkatarinoitakaan!

Ajatuksiani itsenäisyydestä

Leena Perälä

Tänään 102:nneen itsenäisyyspäivämme lähestyessä olen iloinen voidessani muistella, miten sana ITSENÄISYYS on mieleeni tullut ja – sydämeeni jäänyt.

Olen viettänyt varhaislapsuuteni ja nuoruusikäni vähän eri tavalla. Synnyinkotini on Keski-Suomen maakuntalaulun mukaisesti ”laaksojen liepeillä, mansikkamailla” pienen Kivijärven kunnan vanhainkodissa, muutama vuosi ennen talvisotaa.

Sodan alkamisesta marraskuun viimeisenä päivänä tulee kuluneeksi 80 vuotta. On siis merkittävä Itsenäisen Suomemme juhluvuosi!

Talvisodan aikana kuulin usein lapselle oudon sanan ”ISÄNMAA”.

Sanaan sisältyi aina paljon itkua, kyyneleitä ja usein lähelläni mustia vaatteita.

Kotini lähellä oli suojeluskuntatalo, Suomela, jonka juhlista mieleeni on jääneet pitkät pöydät, niillä valkoiset liinat ja kaitaliinoina kuusen latvaoksista taitetut koko pöydän mittaiset ”kaitaliinat” ja kynttilät.

En ymmärtänyt, että kysymyksessä oli sankarivainajan hautajaiset.

”... ISÄNMAALLINEN kontua vailla olen ollut, ja köyhä mies”.

Lauloin siellä surullisessa juhlassa pikkulikkana. Jännittikö? Ehei!

Villasukat vaan kutittivat kamalasti, eikä jalkoja saanut raapia. Sanat muistin ja – muistan vieläkin hyvin!

Laulu on legendaarisen Kivijärven kirkkoherran, talvisodassa kaatuneen Väinö Havaksen laulu ”Testamentti pojalleni”, jonka Sulho Ranta oli säveltänyt.

ISÄNMAA – KÖYHÄ - lapsen maailmassa; mustaa, kyyneleitä ja savuttavien kynttilöiden tuoksua, hämää... Pikkulikka tunsin halua painautua turvaan äidin pehmeän lottapuvun kupeeseen.

Myöhemmin ISÄNMAA -sana toi nuorelle tytölle aivan erilaisen maailman.

Muutin Parkanoon 12-vuotiaana sotien jälkeen vuonna 1947.

Täällä löysin harrastuksekseni partiotoiminnan.

Koti, uskonto ja - ISÄNMAA- sanat, saivat aivan uuden, iloisen ja valoisan merkityksen, jonka sävyttämässä harrastuksessa olin innolla mukana. Partiolupauksen arvomaailma täytti sydämeni lämmöllä ja innolla, herkisti nuoren mieleni.

Sain osallistua kansainvälisille partiotyttöjen leiril-

le Vilppulan Kolhossa muutamien parkanolaistyttöjen kanssa. Siellä koin mieleenpainuvan elämyksen, joka en teili edessä olevaa maailmaani.

Paraatit kuuluvat aina suurten partiojuhlien loppunäytökseen.

Muistan, miten riemastuttava kokemus ohimarssi oli!

Vasen, vasen, vasen... ”On Pohjolan hangissa meillä ISÄNMAA, sen rannoilla lietemme loimuta saa ...” Torvisoittokunnan musiikin tahdissa marssiminen 30-vuotisen sodan marssin sävelin, ja partiotervehdys presidentinrouva Alli Paasikivelle... Se oli pakahduttaa nuoren sydämeni!

Elämäkirjaani on kirjoitettu sivut ”armeija, valokuvaus”. En malta olla kertomatta erästä vuonna 1985 mieleenpainuvaa tapahtumaa juhlallisen paraatin ohimarssin yhteydessä.

Oli kirkas ja kaunis talvipäivä, pakkasta ja lunta juuri sopivasti. Joukot marssivat Tammelan kohdalla keskustaan, jossa silloisen Osuuskaupan ja ”OTK:n puiston” välissä maantiellä olevalla korokkeella valtuuston puheenjohtaja Sakari Moisio, eversti Reijo Kuusisto ja sotaveteraanien edustaja Kalervo Kuivasto ottivat paraatijoukot vastaan. Sotilassoittokunta soitti Osuuskaupan edustalla, ja joukot marssivat ryhdikkäästi vastaanottajien ohitse.

Ja – yhtäkkiä, soittokunnan takaa parkanolaisten hyvin tuntema Luuta-Oloka, Olga Liukonen pitkässä manttelissaan kiepsahti marssirivistön välistä, kääntyi sukkelaasti korokkeen kohdalla ja - istahti kaikessa rauhassa korokkeelle seuraaman marssijoita meheviä huopasaappaataan heilutellen.

Tilanteen koomisuudesta ja huvittavuudesta huolimatta moni katsoja tunsin hetken ainutkertaisuuden; aivan tavallinen parkanolainen nautti aidosti hetken juhlaallisuudesta.

Kuvaustehtävästäni huolimatta mieleni pysäyttää aina varusmiesten juhlallinen sotilasvalan anto silloisen laajan Turun ja Porin sotilasläänin alueella eri paikkakunnilla.

Satojen varusmiesten voimakas Vala-laulu soittokunnan säestyksellä:

”Kuin taivas ja hanki Suomen on värisi puhtahat. Sinä hulmullas mielemme nostat ja kotimme korostat”

Hetki ei voi jättää ketään kuulijaa kylmäksi. Se on koskettava kokemus kaikille läsnäolijoille! Ajatuksissamme on ISÄNMAA.

Savotalla oli käytössä niin sanottu puupuntari, jossa oli metallinen kela ja vaijeripyörät. Puupuntarin saattoi tehdä työmaalla.

Eräänlainen opintomatka

Esko Pajunen

Kun on tullut tehtyä päätös, että ne Lapin savotatkin pitää käydä näkemässä ja kokemassa, niin sinne lähdettiin sitten "kultaa vuolemaan". Uudenvuodenaattona 1958 Kihniön Kankarilta kahdella Fordson Major -traktorilla.

Hytti oli vaneerista tuulen ja sateen suojana. Pohja oli harva, tuuli kävi.

Kun Majorin matkanopeus oli noin 20 kilometriä tunnissa, kesti matka niin kauan, että perillä oltiin tammi-kuun 2. päivän aamuna kello 7.

Koko aika ajettiin, kuskia vaihdettiin.

Tiet olivat silloin vielä hyvin mutkaisia ja huonokuntoisia. Rovaniemellä ajettiin Ounasjoen yli samalla sillalla junan kanssa, joskaan ei samaan aikaan. Silta oli yli 200 metriä pitkä.

Päämäärä oli 100 kilometriä Rovaniemeltä pohjoiseen. Ensin 65 kilometriä Korvalaan, sitten vasemmalle 35 kilometriä Niesintietä. Siellä oli Vasakairan suursavotta toiminnassa useita vuosia.

Siellä oli useita rakennuksia, mutta kämppä, jossa ajomiehet asuivat oli iso ja lämmin. Miehiä oli 25–30.

Metsureilla oli kämppä lähempänä savotaa. Työnjoh-

to oli omassaan. Kuivaustilat olivat hyvät ja saunarakenus oli erikseen.

Kämpän keskellä oli erotettu keittiö, jonka seinässä oli ns. "elämän luukku", joka aukesi joka aamu ennen kello 6 ja oli auki illalla yli 10 saakka. Koko ajan oli jotain saatavilla.

Poronkäristys ja muusi sekä puolukkapuuro oli joka-päiväinen ruoka. Kahvia sai lähes aina.

Kyllä emännällä ja apulaisella oli valtava työ määrä ja pitkät päivät. En huomannut tuuraaajia.

Ruokaa voi varata vapaasti ainakin leipää ynnä muuta pientä yön ajaksi omaan kaappiin.

Yhtiö maksoi henkilökunnan palkan. Ruokatarvikkeet ostettiin ns. ruokaporukan nimiin. Jokainen maksoi saman verran söi vähän tai paljon.

Maksoin meidän koko porukan, 8–10 miehen, ruoan. Ruoan hinta oli aluksi 3 markkaa ja nousi myöhemmin 3,5 markkaan / mies / vuorokausi.

Savotassa sielläkin hakattiin niin sanottuja Osran aukeita, joita ankarasti arvosteltiin. Silloinkin oli viisaita, jotka tuomitsivat hakkuut yleisesti. Vastustivat kaikkea,

Kuitupuuta eli nokkia.

eivätkä ilmeisesti halunneet ymmärtää metsänhoidon pitkäjänteisyyttä.

Mielestäni ainakin siinä savotassa, joka oli kyllä suuri, aukkoa tuli. Kestivät monta vuotta hakkuut paikallaan.

Puusto oli ikääntynyttä ja monin paikoin tulipalon läpi käyneitä, paljon palokoroja ynnä muita vaurioita. Jos ne vielä olisivat pystyssä, olisi suurin osa honkia, pystyyn kuolleita, osa kaatunutkin. Silloin vielä saatiin osa talteen ja osaksi Suomen hyvinvointia.

Nyt alueet ovat kasvavia nuoria metsiä ja niitä kaivat-
tuja hiilinieluja.

Valmisteluihin piti ryhtyä aikaisin jo keväällä. Ensin Kalkusta Tampereelta puolustuslaitoksen huutokaupasta Ford 40-kuorma-auto. Runko ja lava peräkärreksi toisen traktorin perään. Lavalle kovalevykoppa 2x4 metriä, jossa matkusti 7 miestä. Kuskia vaihdettiin.

Kopin pohjalla oli pehmikkeenä pahnioja. Pieni petroolikeitin, jolla sai keitellä kahvia ja lämmintä vettä sekä muuta pientä.

Pojat pelasivat ajankulukuksi korttia, vähän höpöttelivät ja nukkuivat. Valot tuli traktorista.

Toisen traktorin perässä oli 2 rekeä eli rekkaa, kuorma-auton etuakselin päällä. Tästä rikkui rengas Kalajoella sillan pielessä. Kanniskelin pyörää pitkän matkaa korjaamolle ja takaisin ja taas jatkettiin. Rekat tehtiin puusta ja tarvikkeet piti saada keväällä kuivumaan. Runko yli 8,5 metriä pitkä 20x20 senttiä sahattuna, reunaparrut ja poikkiparrut 15x15 senttiä. Kuusesta jalakset koivua, leveys 20 senttiä, korkeus keskeltä 40 senttiä ja pituus 3 metriä.

Ohjeet sain Yli-Knuuttilan veljeksiltä. Pultteja meni noin 70 kappaletta pituudeltaan 35–50 senttiä, vahvuus 16–20 millimetriä ja itse piti kääntää kierteet. Vahvemmat raudat taivuteltiin ahjon kautta.

Rautojen kanssa oli vaikeuksia, työkalut oli rautasaha, viila, lyöntimeisseli, vanhanajan vintilä ja pajan ahjo. Onneksi oli sähköhitsi.

Tämä porukka, joka mukaan lähti oli nuoria miehiä ja yksi vanhempi. Osa syynä olikin, että kauan oli puhuttu, että pitäisi käydä katsomassa. Savotalla oli yllätys: 2 kihniöläistä metsuria. He pyrkivät porukkaan, kun metsurin homma ei maistunut.

Myöhemmin tuli vielä yksi mies, kun joutui työttö-

mäksi. Joku kyllästyi ja lähti kotiin.

Alunperinkin oli tarkoitus, että ajetaan vuorokauden ympäri, siksi niin paljon miehiä. Kyllä se niin toimikin.

Lintsareita ei ollut porukassa. Henki oli hyvä.

Kun kämppä, ruokapaikka oli ajotien varressa puolivälissä, ruokailut ja vaihdot sujuivat hyvin. Kun kuorman hakeneet tulivat syömään ja huilimaan, levänneet lähtivät purkamaan ja hakemaan uutta kuormaa.

Ajomatka oli 15 kilometriä. Kuormat olivat isoja, esimerkiksi kuitupuu ja isot rungon osat, jotka eivät käyneet tukiksi, menivät kuitusellupuuksi. Niitä sanottiin nokiksi.

Veimme kuormia, joissa oli jopa 35 pinokuutiometriä puuta. Kuormatila oli 8 metriä pitkä. Sen ajan kuorma-autot ottivat kyytiin 15–18 pinokuutiota.

Varastopaikka oli Inarinjärven jäällä. Jää oli alkutalven aikana jäädytetty yli metrin paksuiseksi.

Kun näytti siltä, että näin ison porukan ja traktorien takia pitää päästä kylille 100 kilometriä, hain kotoa au-

Joutsalainen autonosturi.

ton helmikuun alussa. Mukana tuli vielä yksi mies, hän kyllästyi alle viikossa. Auto oli pikku-Mosse.

Remonttia tietysti tuli, muttei paljoa. Suurin remontti tuli, kun toisesta traktorista rikkui kytkin.

Kytkin oli kaksioportainen ja sen takia remontti oli vaikea. Pakkasta oli 25 astetta ja lumihangessa piti traktori katkaista ja koota ja varoa, ettei osat huku lumeen.

Serkkuni Martti oli kaverina. Osia ei saanut heti, vaan meni pari vuorokautta rokuliin.

Sen aikaisen systeemin mukaan Lapissa oli metsurit ajomiehellä töissä, eli ajomiestililtä tekomiehen palkat. Kaksi Lapin jätkeä onnistui saamaan minulta kottia enemmän kuin olivat tehneet ja tienanneet, niinkin voi käydä, ja kävi.

Kihniöläisiä lähti vielä parina-kolmena talvena yrittämään. Kaikkia ei onnestanut, ainakin kahdelta jäi koneet sinne. Joitakin auttoi kotimetsä ja takuumiehet.

Eihän kaikki Amerikan kävijätkään pärjänneet ja rikastuneet.

En lähtenyt seuraavana talvena enää, kun ryhdyin huoltoasemayrittäjäksi. Mutta talveen olin tyytyväinen, ei valittamista. Niin että voinee sanoa jonkinlaiseksi opintomatkakksi.

Vanhastaenglanninlammaskoirasta tuli elinikäinen harrastus

Marita Koskinen

Näyttelyssä menestynyt Hilma päivällä...

nee viikottain noin 10 tuntia aikaa.

Rodulla ei ole varsinaista karvanlähtöaikaa ja turkki on valmis noin 3-vuotiaana. Nykyään rotua trimmataan enemmän kuin 80-luvulla. Kotimaassaan Englannissa rotua on käytetty lammasmaurojen suojelejana ja paimentajana, silloin turkki kerittiin lampaiden kerimisen yhteydessä.

Kaikesta huolimatta ensimmäisen koirani hankin -83. Drovers Homeward-Bound eli Benjami eli 14,5-vuotiaaksi ja oli hyvin voittoisa, saavutti Kansainvälisen ja Pohjoismaisen muotovalion tittelin, voittaja-arvoja, vuoden lammaskoiran tittelin ja oli lukuisissa lammaskoirien erikoisnäyttelyssä rotunsa paras.

Tuolloin matkustaminen ulkomaille ei ollut niin helppoa kuin nykyään ja siitä johtuen kävin Benjaminin kanssa vain Ruotsin ja Norjan näyttelyissä.

Sadesää pahin mahdollinen näyttelyssä

Pahin mahdollinen sää turkkikoiralle on sade-ilma kun ollaan ulkonäyttelyssä pahin tällainen sattui

kohdalle Ilmajoella. Benjami voitti rotunsa ja loppukilpailuun pääsyä odotellessa ja sateen tauottua hain kaupasta pussillisen perunajauhoja, joilla kuivasin turkin esittelykuntoon. Kuivaus suoritettiin autoni nokkapellillä ja runsaasta harjauksesta huolimatta koirani pöllähteli juostessaan kehässä. Yleensä perunajauhoilla kuivataan vain parta esittelykuntoon. Sade alkoi uudelleen kotiin lähtiessä, trimmauspöytänä käytetty nokkapelti ja tuulilasi putsantuivat sateessa ajaessa, mutta seuraavana päivänä, kun auton sisus oli vähän kuivahtanut se näytti kiisselillä silatulta.

Tuohon aikaan minulla oli musta 126 mallin Fiat valkoisin Playboy-jäniksin, ja sisällä näkyi pelkkää koiran-

Kaikki alkoi siitä, kun olin hieman toisella kymmenellä ja kävin vähintään kerran viikossa kirjastossa lukemassa koirakirjaa, jota ei voinut lainata. Vanhaenglanninlammaskoira veti sivulleen joka kerta puoleensa kuten myös afgaaninvinttikoiria.

Aikuisempänä kävin useassa koiranäyttelyssä tutustumassa näihin rotuihin.

Nähdessäni ensimmäisen kerran vanhan englanninlammaskoiran kehässä olin myyty. Näyttelyssä olin ystäväni Margitin kanssa ja koko paluumatkan junassa Margit yritti kääntää mieltäni, että harkitsisin näin karvaisen ja suuritöisen rodun ottamista. Tottahan se onkin. Rotu ei todellakaan ole helppotöisin, sillä turkin hoitoon me-

karvaa ja emännän permanenttipilveä. Tämän useat vieläkin muistavat; vastaan tulijoilla oli hymy herkässä.

Benjami myös pelasti kaksi kertaa naapurissa asuvan Anni-mummuni. Aamuisin Benjami ja Donna, joka oli veljeni koira, kävivät aamulenkillä naapurustossa. Yleensä koirat palasivat oven taakse odottamaan sisäänpääsyä, mutta Benjamia ei näkynyt. Huutelin ja kut-suin, ihmettelin vähän aikaa tätä epätyypillistä käytöstä, sitten näin Benjaminin seisovan hievahtamatta mummolan oven takana. Siitä tiesin, että jotain on sattunut. Oli talviaika, mummuni saanut yöllä sairaskohtauksen ja raahautunut kylmään eteiseen, sen Benjami havaitsi ja sai meidät isäni kanssa tulemaan. Toisella kertaa mummu oli kaatunut liukkaalla pihalla ja makasi siellä jäätiköllä tällä kertaa tiesimme heti rientää apuun.

Ilotulitteita rakastanut Ukko

Seuraavan koirani, Footprints High-and-Mightyn eli Bertan hankin Ruotsista vuonna -87. Bertta oli Suomen muotovalio ja ensimmäisen ja ainoan pentueeni emä. Pennut syntyivät -91 Big Shepherd-kennelnimelläni, siinä koko kasvattajaurani kolmeltakymmeneltäkuudelta vuodelta. Niistä neljästä pennusta kotiin jäi kaksi Big Shepherd All my loving eli Eetu sekä Lady bas-ker eli Baskeri. Näiden kanssa vierähti vuosia ja hetken aikaa minulla oli neljä koiraa.

Viimeisimmän kuoltua odotin kahdeksan kamalaa koiratonta kuukautta kunnes taloon tuli 4.4.2004 syntynyt Old Cobbler s Felix Fantastic eli tuttavallisemmin Ukko. Näyttelyssä kävimme vain kahdeksan kertaa, yhden kerran Tanskassa ja kaksi Ruotsissa. Ukko oli Suomen muotovalio.

Erityispiirteenä Ukolla oli rakkaus ilotulitteisiin, joista sai nauttia aina uutenvuotena ja muina Käenkoski-tapahtumailtoina. Muista Käenkosken Suomenhevonen 100 vuotta - tapahtuman, jossa ammuttiin tykillä. Ukko juoksi ympäri pihaa ja tähyili taivaalle: missä ne raketit on? Mitään muuta koiraa, saati ihmistä, varten en ole raketteja hankkinut, mutta Ukon iloksi niitä hankin kahdenatoista vuotena.

Helmi reissaa maailmalla

Nyt minulla on kuudes lammaskoira Czarlindas Piece of Happiness Helmi kutsumanimeltään, jonka kanssa on tullut reissattua useissa maissa. Helmi on 3-vuotias

...voitosta saadut herkut piilotettu pitkin pihaa illalla.

Kansainvälinen, Suomen, Latvian, Liettuan, Venäjän ja Romanian muotovalio sekä Helsingin ja Pohjoismaiden juniorivoittaja 2017.

Viime kesänä lähdimme pidemmälle reissulle, ensin kasvattajan luo Lohjalle, josta matka jatkui kohti Unkaria. Pakettiauto täyteen pakattuna kera kolmen lammaskoiran ja yhden skotlanninterrierin, lisäksi viisi ihmistä. Ylitys Viroon sujui kuten aina, hyvästä ruuasta nauttien ja matkasuunnitelmaa kerraten.

Kaikki sujui mainiosti tunnelma korkealla, kunnes Puolassa autosta kuului järkyttävä räminä ja kolina. Matkan teko tyssäsi moottoritien pientareelle. Aikamme seisoskeltua päätimme yrittää rullata auton lievässä alamäessä olevalle huoltoasemalle. Se onnistuikin ja mietimme, ei hätää, paras autovakuutus hoitaa kaiken. Mitä vielä! Suomeen vakuutusyhtiöön soiteltua saimme vastauksen, että he lähettävät Puolaan tekstiviestin, jossa joku lukee sen ja toimii maan tavalla.

12 tuntia odoteltuamme saapui hinaaja vain puolaa puhkan, eikä meilläkään ollut hallussa kuin saksa ja englantia suomen ja savon lisäksi. Vakuutus pelastaa auton ja ihmi-

set se paras. Taas soitto Suomeen, josta vastattiin, että täytyy nostaa kädet pystyyn koirien osalta näin on.

Eihän kukaan nyt jätä koiriansa, autovuokraamot ei vuokraa koiraihmisille, ainakaan tällaiselle määrälle. Epätoivomme havaitsi hinaajakin, eikä meitä jättänyt vaan soitteli ympäriinsä. Viiden aikaan aamulla ilmestyi joku hänen englantia osaava tuttunsa, joka oli saanut aamuksi saanut järjestettyä lyhyen oleskelun hotellissa.

Vähän hirvitti, että näemmekö koiria enää koskaan, ne tulivat myöhemmin hinausauton kyydissä hotellille, jonne meidät kyyditsi tämä hinaajan kaveri.

Tässä vaiheessa joukkomme oli vähentynyt kolmeen ihmiseen ja koiraan, sillä meillä oli tiedossa pohjoisesta asuntoautolla tuleva pariskunta, jolla oli sama määränpää. Heidän mukaansa saimme kaksi henkilöä koiran kanssa. Jouduimme luovuttamaan hotellihuoneen jo puolen päivän aikaan, mutta saimme kuitenkin odotella aulassa vielä 6 tuntia. Onneksi, koska oli yli 30 asteen paahtava helle.

Myöhään illalla saimme pelastajamme hommaaman pakettiauton, jonka vuokrasimme hänen ystävältään kymmeneksi päiväksi. Olimme jo yli vuorokauden myöhässä aikataulusta, mutta matka jatkui kohden Balatonjärveä. Vielä sattui ja tapahtui: aikataulua kirieissä ajoimme liian väsyneinä ja kännykät putosivat kojelaudalta lattialle. Kuinka ollakkaan google lakkasi pelaamasta kaikista puhelimesta. Väsyneenä ajeltiin kohti Unkaria ja Balatonia ja tietysti 77 kilometriä pitkän järven väärälle puolelle.

Tunnelma alkoi jo kiristyä, sillä Elviira koiran piti olla kehässä puolilta päivin ja me vielä hukassa viiden aikaan aamulla. Sitten huomasin leipomon auton, jossa teksti Siofok. Karjaisin vähemmän naisellisesti; jarruta. Pelästynyt kuski jarrutti ja ampaisi leipomoon, josta sain hyvät ohjeet. Melkein tunnin ajeltua järveä kiertävää kylätietä pääsimme perille Balatonin rannalle oman rodun Euro show -näyttelyyn. Seuraavana päivänä oli Unkarin Club show. Näyttelyssä oli viidestätoista maasta osallistujia.

Ensimmäisen näyttelypäivän jälkeen oli gaalailallinen. Illallisia on aina eri maiden osanottajien tekemää ohjelmaa niin nytkin. Suomi saa ensimmäistä kertaa järjestettäväksi vuoden 2022 Euro-show'n jota mielenkiinnolla odotetaan kuinka laajalta alueelta eurooppalaisia osallistujia saapuu. Suomalaisten edustus on ollut Euroopassa järjestetyissä kisoissa runsas.

Unkarin näyttely oli ulkopaikoista ihanin missä ollaan oltu. Balatonjärven rannalla olevalla nurmikentällä hotellin vieressä. Lähdimme viikoksi lomailemaan Tsekkeihin,

Helmi kaverinsa Rudolfin kanssa temmeltämässä.

josta käsin kävimme parina päivänä Itävallan Wellssin Euroopan ja Itävallan voittajanäyttelyissä.

Helmi sai erinomaisen joka näyttelyssä tällä reissulla, mutta tuli meidän autokunnalle kolme voittajaakin. Tsekkien vuoristomaisemaa oli upea, ruoka oli hyvää ja ostokset edullisia. Viimeisen Itävallan näyttelyn jälkeen oli alkuperäinen neljän koiran ja viiden ihmisen kokoonpano taas kasassa, mutta vuokra-autossa vain kolme istumapaikkaa.

Helmin esittäjä asuu Helsingissä, joten hänen täytyi mahtua vuokra-autoon. Reijo onnistui saamaan kyydin tutultaan ja minä mietin kävelläänkö Parkanoon. Muistitin yhtäkkiä edelliskuun Tromssan reissun järjestäjät, jotka sanoivat silloin tavataan Wellssissä. Soitin heille ja he järjestivät minulle ja Helmille paikat bussiin ja laivoihin. Kotimatka tehtiin Saksan, Tanskan ja Ruotsin kautta.

Huvittavinta oli, kun Turusta ajoimme Lohjalle jättämään ensimmäiset kyytiläiset ja ohitimme auton pariin kilometrin päästä, mutten sitä voinut hakea, koska avaimet olivat Helmin kasvattajan talossa eivätkä he olleet vielä palanneet. Autoni pääsin hakemaan parin päivän kuluttua.

Parasta tässä harrastuksessa on 36 vuoden ajalta kertyneet ystävät joita pääsee tapaamaan oikeastaan vaan näyttely matkoilla. Näillä matkoilla myös pääsee koiran ulkoilutusreissuilla kiertelemään historiaa huokuvilla paikoilla, sillä ne ovat myös tärkeitä mielenkiintoni kohteita.

Ensi vuonna lähdemme ainakin Madridiin ja Pohjoismaihin.

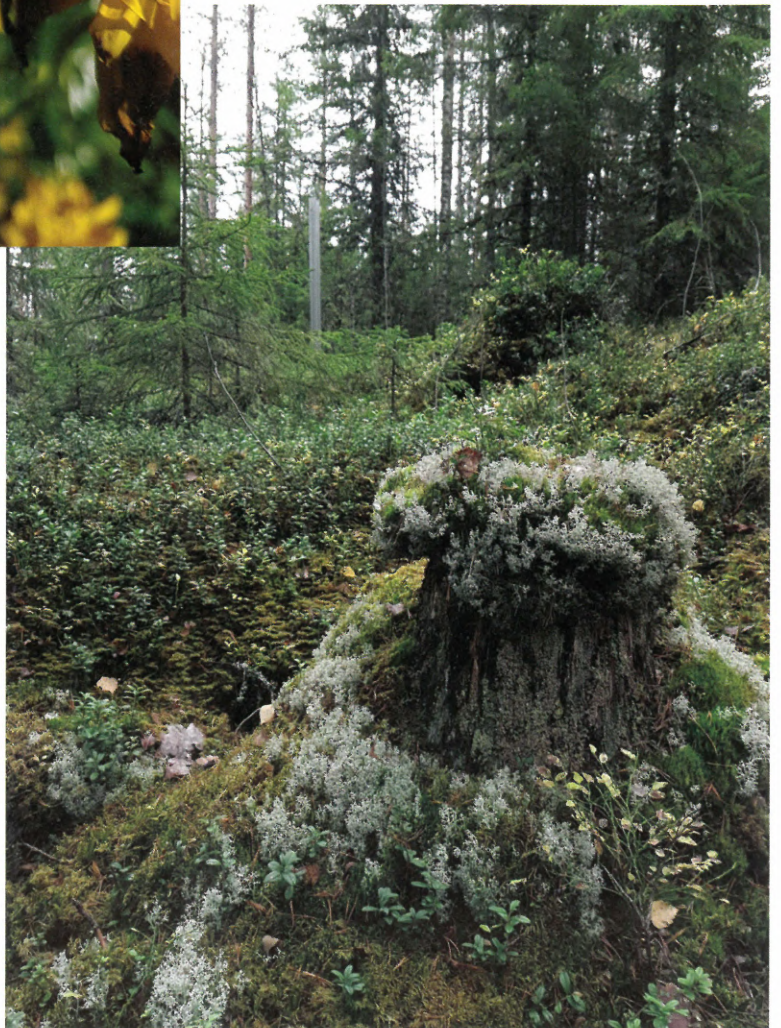
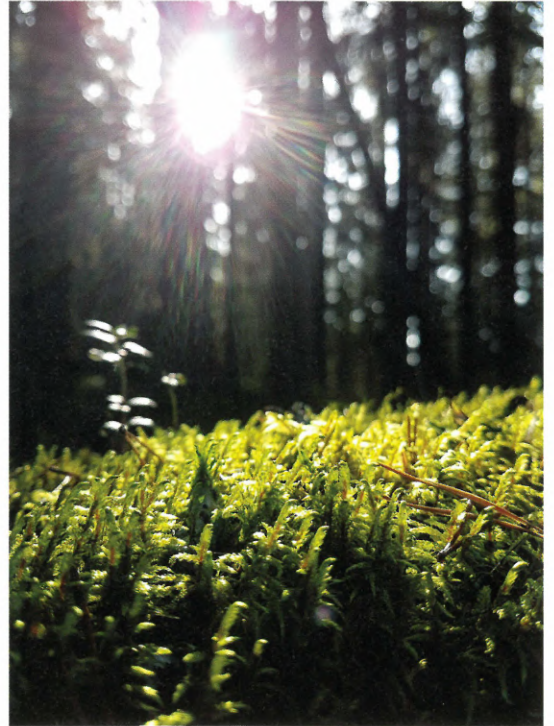
Vanhan elämä

Nauttia vanhuudesta
ei koulukiusaamista
vailla
nuoruuden kasvukipuja
pikkupomojen kyttäämistä
näyttämisen tarvetta
työkkärin ja Kelan nöyryyttämisiä
alfauroksen suorituspaineita
vanha
elää elämäänsä
tarkkaillen
ihmetellen
maailmanpyörän kerskakuluttamisen
yhä kiihtyvää vauhtia
kaikkea mielettömyyttä
huokaisten helpotuksesta
onni
olla
vanha

Hannu Tiainen

Kesätunnelmissa

Kuvat Melina Hirviniemi.

LVI-TALO KANNOSTO

Jalasjärvi • Parkano

Hanakat
ASIAANTUNTIJALIIKE

OP Kihniö

**KUUSISAAREN
KAIVIN OY**

044 200 5522

PIHVILIHAA

Suoraan tuottajalta

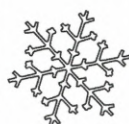
Pertti Runsas 0400 441288

Irene 040 8376 708

**HIUSHOITOLA
PARTURI-KAMPAAMO
IRMA JÄRVENSIVU**

Myllyjoentie 19, Kihniö,
p.044 048 4409

- ❖ Myös hajusteettomat ja terapeuttiset hiustenhoitotuotteet
- ❖ Lahjakortit ja kotikäynnit

*Hyvää Joulua ja
Onnellista
Uutta Vuotta 2020*

Ylä-Satakunta

Parkanon, Karvian ja Kihniön paikallislehti

**Joka kodin edullinen
ostospysäkki!**

**EURO
HAMSTERI**

KANKAANPÄÄ • PARKANO

PARKANON APTEEKKI

Keskuskatu 7
03 448 2022

PIHVILIHAA

Talosen tila

Parkano

0400 627 975 / Marianne
0400 335 889 / Arto

0400 621 625
0400 737 344

**Saarelan
Teräsrakenne Oy**
**Metallialan alihankintapalvelut
Hitsausinsinööripalvelut**

Mäkiiviinikankatu 30, 39700 PARKANO
Heikki Saarela 0500 636 190
• saarelanmetalli@ippnet.fi
Samuli Saarela 040 196 1629
• samuli.saarela@ssaweld-eng.fi

KIHNIÖN SEURAKUNTA

*Rauhallista Vapahtajan syntymäjuhlaa ja
siunattua vuotta 2020*

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
www.syvilla.fi

PARKANONTIE 51

Studio Royal

045 2733300

Lounas • Kahvila • Ravintola
Kokoukset • Juhlat • Muistotilaisuudet

Raijanholvi

Marjamarenkien tehtaanmyymälä
Tule tutustumaan vanhan pankin tiloihin

Kysy ryhmäruokailua
Lounas klo 10.45-14.00

**Avoimma ma-pe klo 10.00-16.00,
muina aikoina sopimuksen mukaan.**

Parkanontie 53, Parkano • 040 727 0365 • www.raijanholvi.fi

Rauhallista Joulua &
Onnekasta Uutta Vuotta 2020

Kolmostien Terveys
Pihlajalinna

Ahertajankatu 3
39700 PARKANO
info@lamminmaki.fi
www.lamminmaki.fi

Puh. (03) 440 190
Fax (03) 440 1919
Päivystyspuh.
0500 621 241 / 050 502 0520

Metsänomistajat
KIHNIÖ-PARKANO

Keskuskatu 5, 39700 Parkano
www.mhy.fi/kihnioparkano

Tervetuloa Jouluisille ostoksille

KMarket

MAURINTORI

Kihniöntie 12 39820 Kihniö puh. 03 4484232

sari.likolammi@k-market.com

*Jouluiloa
ja siunausta
vuodelle 2020*

*Parkanon
seurakunta*

Petäjä-opisto toivottaa

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta
2020*

Löydät Kevään uudet kurssimme
Ylä-Satakunta-lehdestä ma 30.12.
ja <https://opistopalvelut.fi/petaja>

SORVAAMO E. AALTO

TARVIKEMYynti

- LAAKERIT
- HYDRAULIIKKA
- VOITELUAINEEET

kiilahihnat - rullaketjut - nivelakselit
voimansiirtotuotteet - akut - ruuvit
Puh. 03 448 1580

Eira's Shop

OSTO- JA MYYNTILIIKE

- LAHJATAVARAT
- TALOUSTAVARAT
- TYÖASUT

Varta paristot - työkaluseet
talous- ja wc-paperit - koristeet

PESULA

Pesemme miltei kaikkea!
Varmasti EMME PESE NAHKAA

KAHVIO

Puh. 040 538 1339
Parkanontie 90, Parkano

Kujalan Tila Kihniö

Traktori- ja kaivurityöt Lemmikkieläinhoitola
Jätevesijärjestelmien Löytöeläimet
asennus Ikaalinen-Parkano-Kihniö
Haketus Ratsastustunnit
Esko 040-5444720 Minna 040-5265328

www.kujalantila.com

Paroonin OSA

- varaosat • 4-pyöräsuunnaukset
- pakokaasumittaukset (bensa, diesel, OBD)
- määräaikaishuollot • vikakoodit

Puh. 03 448 8100

Teollisuustie 20, Parkano • ma-pe 8-17, la 9-13

EUROMASTER

RENGASPAROONI Puh. 03 448 2149

- renkaat, vanteet • asennukset
- moottoripyörien, moottorikelkkojen ja mönkijöiden varaosat

HAMMASLÄÄKÄRIASEMA
TempoDent
plusterveys

Tilausajot Koivu

0400 710854 koivu

ta 17-50 p. autoilla

ki.liikenne@gmail.com

HYUNDAI

- ☐ VARAOSAT
- ☐ HUOLTO

**AUTOMYYNTI
R. LAIHONEN OY**

Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377

Chez S'Elina

toivottaa

*Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2020!*

Elina Seilo
elina@seilo.fi

Keskuskatu 9, Parkano
Puh. 0400 783 137

www.chelina.fi

JOULURAUHAA

JÄ

SIUNATTUA UUTTA VUOTTA 2020.

KIHNIÖN HELLUNTAISEURAKUNTA

**HINAUSPALVELU
P. SYVÄNEN
PARKANO**

**(03) 448 2726
0400 232 270**

PÄIVYSTYS 24 h

VUODESTA 1969

Heittolan Monitoimi Oy

- energiahoidot
- luontaishoidot
- rentoutus
- myös ryhmät
- hoidot eläimille

050-5742630 www.kuurumpu.fi

Tilausliikenne Marttila Tours Ky

Bussit 19–61 p.

☎ 0400 464 444

Tietokonemyynti ja Huolto **TOPSHOP**

Parkanontie 51 PARKANO
p.0405457113

*Rauhallista Vapahtajan syntymäjuhlaa
ja siunattua vuotta 2020!*

Kihniön vapaaseurakunta

www.kihnionvapaaseurakunta.net

Parkanon Listatehdas Oy

Teollisuustie 11, 39700 Parkano
etunimi.sukunimi@parkanonlista.fi
www.parkanonlista.fi

Aidosti parkanolainen ruokakauppa!

K-Supermarket
PARKANO

Parkanon kukka ja hautaustoimisto

Parkanontie 60 Parkano

040 7519 280 / 045 152 0854

Päivystys 24 h/vrk/040 7519 280

parkanonkukka.com

parkanonkukka.ekukka.fi

parkanonkukka@gmail.com

Ma-To 9-17 / Pe 9-18 / La 9-15 / Su 10-14

PARKANON ISÄNNÖINTI

Isännöinti

parkanon.isannointi@ippnet.fi

Käyntiosoite:
Keskuskatu 4, huon. 2,
39700 Parkano
0400 457 524, 03 448 4579

Koulutettu trimmaaja

Camilla Tuovinen
Trimmauspalvelu Katiini
Vaasantie 1541, Parkano
Puh. 040 755 0287

- turkin leikkausta ja trimmausta
- turkin selvitystä • harjausta
- kylpyä • kynsien leikkuuta
- silmien/korvien putsausta
- anaalien tyhjennystä

www.katiini.fi

Lounaskahvila

Kokki Katriina

Lounas noutopöydästä

10.30 - 14.00 8,50€

www.kokkikatriina.fi

Katriina Vaara-Nurmi
Sepänkatu 9 39700
Parkano

+35840-5120658

katriina.vaaranurmi@kokkikatriina.fi

RAKENNUS- ja SAHAUSPALVELU

J. PIHLAJAMÄKI

puh: 0500130641

Puh 03 448 1373 GSM 040 540 8582, 050 592 7595

Kuntosali Pestis

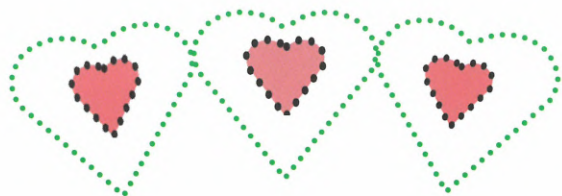
Eija Suvio 050 0598594
Jukka Suvio 050 3405594
Parkanontie 45, 39700 Parkano
www.kunto-eura.fi - www.pestis.fi

**TALOSUUNNITTELU
P. VIITASALO**

www.talosuunnitteluviitasalo.fi

Hyvää Jouluaikaa

Aurinkopalvelut Margit Hellgrén Oy

Parkanontie 53

39700 Parkano

P. 040 662 0257

www.silverhyena.com

www.facebook.com/silverhyena

Rakennustarvike Seppälä Oy

M-Market Kihniö

Aidosti kihniöläinen

Aukioloajat

Ark. 7.30–22

La 8–22

Su 10–22

Kihniöntie 51, Kihniö
puh. 050 56406404

Tarjouksemme näet osoitteesta
<http://www.m-keiju.fi/tarjoukset/>

Hierontapalvelut

Susanna Yli-Lankoski

040 551 2329

Smile

www.smiletiimi.fi

**FIN-, EUR- JA KERTAKÄYTTÖLAVAT SEKÄ
LAVAKAULUKSET**

PARLAVA OY

Kankarintie 35-19

39750 Kuivasjärvi

Puh. 0400 383860

www.parlava.fi

KANKARI®

KANKARIN KALUSTE

Kankarin Kaluste Oy · Kankarintie 641

39820 Kihniö

Puh. 03 440 170 · Fax. 03 440 1720

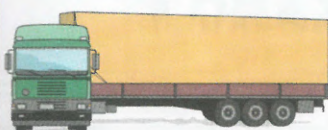
kankari@kankari.fi · www.kankari.fi

Parkanon PUUPISTE

Kotimainen palveleva katsastusasema Parkanossa

Paketti- ja henkilöautot sekä kevyet
perävaunut
ilman ajanvarausta.
Raskaskalusto ajanvarauksella.

Asema avoinna Ma 9.00 - 17.00

Ti-Pe 8.00 - 16.00

Tervetuloa!

Kahvitarjoilu

Parkanon Lähikatsastus Oy
Teollisuustie 31
39700 Parkano

puh. 03 448 0700, 040 582 7543

Hyvää Joulua

ja onnellista uutta vuotta 2020

omasp.fi

Toivottaa OmaSp Parkano
Parkanontie 45

omasp
Lähellä ja läsnä

Hyvää joulua
ja onnellista
uutta vuotta!

Tänä vuonna olemme tukeneet
lasten ja nuorten hyvinvointia,
opettaneet taloustaitoja ja tehneet
yritysvapaaehtoistyötä ympäri Suomen.

OP Satapirkka

*Hyvää joulua ja
onnellista uutta
vuotta 2020!*

 IKITAITO OY

LCT Laurinaho
Custom Trailers

Kiitos asiakkaillemme kuluneesta vuodesta!
***Hyvää joulua ja onnellista
uutta vuotta 2020!***

LEPPÄKOSKEN SÄHKÖ
KONSERNI

www.leppakoski.fi
puh. 03 4503 400

*Supersteel Oy toivottaa kaikille lukijoille
Rauhallista Joulua ja Menestystä vuodelle 2020!*

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNEA VUODELLE 2020

Toivottaa Raukaisaa Joulunaikaa

www.fennosteel.com

Parkano-Seuran lahjavihjeet

Parkanon ja Kihniön Kotiseutulehti
Joulu 2019

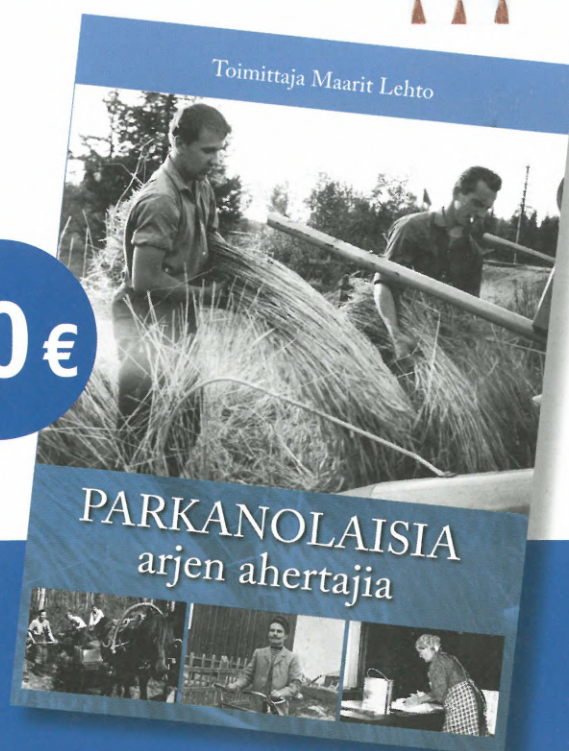
Kirjat:

Parkanolaisia arjen ahertajia
Parkanon Parooni
Semmosta se oli ennen -
Parkanolaisia elämäntarinoita

Muut tuotteet:

Parkanon seurakunnan
kirkonkellojen sanomaa-CD
Sanontakilpailun voittoteksti T-paitoja

30 €

Tuotteita saatavilla

Parkanon kirjasto
Parkanopirtti
Käsityömarkkinat
Raamikko

parkanoseura.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2020
toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat*

Parturi-kampaamo SIRU

om. Elisa Kivineva
Kihniöntie 70, KIHNIÖ
03-448 4435

Mattopesula SIMONEN Ay

Järvisuomentie 80/2
LINNANKYLÄ
03-4424 170 ja 040 533 7141

SIROLA CENTER Ky

Kihniöntie 20, KIHNIÖ
03-448 4493
Facebook: sirolacenter

T.J. PUSA

Saarijärventie 11, Kihniö
040 546 2490

KauneusPulssi

Parkanontie 41, Parkano
040 5840 856

Hiusstudio Qtar

Jenni Laine
Kiviholmantie 4 as 7, KIHNIÖ
045 260 5818

TAKSI Tiina Jokioja

Tiina 0400 627988
Mirka 044 978 1636
myös INVA-kuljetukset

Taksi- ja bussipalvelut

Marttila Tours Ky

0400 464 444

TAKSI Erkki Virnala

0400 331950

TAKSI Kivineva-yhtiöt oy

Antti-Jussi 044 0238 900
Arja 044 0238 902
myös INVA-kuljetukset

Tili- ja laskentapalvelu

H Peltomäki Ky

KLT Heli Peltomäki
Kihniö, Evijärvi
040 561 7323
heli.peltomaki@co.inet.fi

Kihniön Apteekki

Prunnintie 6, KIHNIÖ
03 448 4214
www.kihnionapteekki.fi

Puumila

Kuruntie 1-3, KIHNIÖ
045 660 3790
www.puumila.fi

*Hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta!*

*Lämpimin jouluterveisin,
Parkanon kaupunki*

*Kuva: Hanna Tauri
Maisema Viihikanjoelta*

Kihniön kunta toivottaa

**RAUHALLISTA
JOULUA**

JA MENESTYKSEKÄSTÄ
UUTTA VUOTTA